

Nr 32

Kungl. Maj:ts proposition angående stöd till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

CAMILLA ODHNOFF

Propositionens huvudsakliga innehåll

Förslag läggs fram om nya grunder för statens stöd till ungdomsorganisationernas och idrottsrörelsens lokala verksamhet. Det nuvarande stödet till fritidsgrupper ersätts med ett allmänt aktivitetsstöd till organisationerna, vilket inom varje organisation bör utgå till de lokala enheterna efter antalet sammankomster. Med sammankomst avses en planerad aktivitet, i vilken deltar minst fem personer i åldern 12—25 år och som omfattar minst en timme. Organisationerna själva bör i princip vara ansvariga för bidragens fördelning och användning.

Anslaget till den nämnda verksamheten har beräknats till 17,5 milj. kr. vilket i förhållande till nuvarande anslag till fritidsgrupper innebär en ökning med 3 milj. kr. Beloppet föreslås blir fördelat med 13 milj. kr. på idrottsrörelsen och 4,5 milj. kr. på övriga ungdomsorganisationer. Fördelningen mellan organisationerna av sistnämnda belopp föreslås ske på grundval av medlemsantalet.

För ungdomsorganisationernas centrala verksamhet beräknas för budgetåret 1971/72 ett anslag av 7 milj. kr.

**Utdrag ur protokollet över utbildningsärenden,
hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på
Stockholms slott den 5 mars 1971.**

Närvarande: ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Statsrådet Odhnoff anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *stöd till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet m. m.* och anför.

I prop. 1971: 1 (bil. 10 s. 95) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1971/72 beräkna till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet* ett anslag av 7 000 000 kr. och till *Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet* ett reservationsanslag av 17 500 000 kr.

Jag anhåller att nu få ta upp dessa frågor.

1 Inledning

Vid 1969 års riksdag fattades — på grundval av bl. a. 1962 års ungdomsutrednings slutbetänkande (SOU 1967: 19) Statens stöd till ungdomsverksamhet — beslut om nya riktlinjer för statligt stöd till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet och ungdomsledarutbildning (prop. 1969: 1 bil. 10 s. 91, SU 1969: 43, rskr 1969: 129). Ungdomsutredningens förslag angående bidragsgivningen till ungdomens fritidsverksamhet togs härvid inte upp till behandling.

I betänkandet (SOU 1969: 29) Idrott åt alla berörde idrottsutredningen även frågan om fritidsgruppsstödet. I prop. 1970: 79 (SU 1970: 122, rskr 1970: 291) angående stöd till idrotten framhöll departementschefen, med hänsyn till att Kungl. Maj:t uppdragit åt statens ungdomsråd att allsidigt utreda samhällets stöd till lokalt bedrivet ungdomsarbete, att stödet till fritidsverksamhet alltfjänt borde utgå under åttonde huvudtiteln.

Genom omorganisationen av statens ungdomsråd har rådet fått ökade uppgifter. Enligt de av Kungl. Maj:t den 30 december 1969 utfärdade bestämmelserna skall rådet utreda frågor rörande bl. a. samhällets stöd till lokalt bedrivet ungdomsarbete. Ungdomsrådet uppdrog i

februari 1970 åt en arbetsgrupp¹ att utreda hithörande frågor. Arbetsgruppen avlämnade i september 1970 till rådet betänkandet (stencil) Det statliga stödet till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.

Betänkandet har remissbehandlats genom statens ungdomsråd, varvid yttranden inkommit från följande myndigheter och organisationer.

Skolöverstyrelsen, statskontoret, riksrevisionsverket, socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, 1968 års barnstugeutredning, kulturrådet, glesbygdsutredningen, handikapputredningen, statens invandrarverk, statens handikappråd, Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Ansgarsförbundet inom svenska kyrkan, Centerns studentförbund, Centerns ungdomsförbund, De handikappades riksförbund, Evangeliska fosterlandsstiftelsens ungdomsförbund, Folkpartiets ungdomsförbund, Fria moderata studentförbundet, Frikyrkliga gymnasiströrelsen och Frikyrkliga studentrörelsen, Frivilliga skytterörelsens ungdomsorganisation, Frälsningsarméns scoutförbund och Frälsningsarméns ungdom, Förbundet Hem och Ungdom, Förbundet Vi unga, IOGT—NTO:s juniorförbund, IOGT:s scoutförbund, KFUK:s och KFUM:s riksförbund, KFUK:s och KFUM:s scoutförbund, Metodistkyrkans ungdomsförbund, Moderata ungdomsförbundet, MHF-Ungdom, Ridfrämjandets ungdomsnämnd, Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, Riksförbundet Kyrkans ungdom, Riksförbundet Sveriges fritids- och hemgårdar, Riksförbundet Sveriges 4H, Skid- och friluftsförbundet, Svenska alliansmissionens ungdomsförbund, Svenska baptisternas ungdomsförbund, Svenska blå stjärnans ungdomskår, Svenska brukshundsklubbens ungdomsråd, Svenska frisksportförbundet, Svenska frälsningsarméns ungdom, Svenska korporationsidrottsförbundet, Svenska missionsförbundets ungdom, Svenska scoutförbundet, Svenska ungdomsringen för bygdekultur, Sveriges blåbandsungdom, Sveriges folkhögskolelevers förbund, Sveriges fältbiologiska ungdomsförening, Sveriges kristna ungdomsråd, Sveriges modellflygförbund, Sveriges riks-idrottsförbund, Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, Sveriges ungdoms helnykterhetsförbund, Sveriges unglottor, Elevförbundet TLE, Unga forskares riksförbund, Unga Örnars riksförbund, Ungdomens nykterhetsförbund, Ungdomens röda kors, Örebromissionens ungdom, Arbetarnas bildningsförbund, Blåbandsrörelsens studieförbund, Frikyrkliga studieförbundet, Godtemplarordens studieförbund, KFUK:s och KFUM:s studieförbund, Nationaltemplarordens studieförbund, Studieförbundet Studieförbundet Vuxenskolan, Sveriges kyrkliga studieförbund, Tjänstemännens bildningsverksamhet och Kommunala fritidstjänstemäns riksförbund.

¹ Riksdagsmannen Åke Gustafsson, ordf., sekreteraren Hans Anderson, riks-konsulenten Sven Eklöw, förbundsombudsmannen Sven Ingvar Eriksson, konsulenten Curt Fredin, sekreteraren Leif Herngren, sekreteraren Ernst Lind, förbundssekreteraren Alvar Lindqvist samt som arbetsgruppens sekreterare pol. stud. Jan-Olof Gurinder.

På grundval av arbetsgruppens förslag och inkomna remissyttranden har statens ungdomsråd den 6 november 1970 till statsrådet Odhnoff avgett förslag angående bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.

2 Bakgrund

2.1 Nuvarande statsbidrag till ungdomens fritidsverksamhet

Efter förslag från 1953 års utredning om stöd åt nykterhetsorganisationer och ungdomsvårdande sammanslutningar infördes det statliga fritidsgruppsbidraget år 1954. Statsbidrag för anordnande av fritidsgrupp utgår enligt kungörelsen (1954: 575) om statsbidrag till ungdomens fritidsverksamhet (ändrad senast 1969: 128). Med fritidsgrupp avses en kamratkrets, som samlas för att bedriva planlagd fritidsverksamhet i överensstämmelse med föreskrifter som gäller för verksamheten.

Statsbidrag utgår dels med högst hälften av kostnaderna för handledning och materiel, dock högst med 5 kr. 50 öre per medlem, dels med 2 kr. per medlem för lokalkostnad och därmed jämförlig utgift. Bidraget skall beräknas på grundval av det genomsnittliga antalet närvarande medlemmar vid tio av gruppens sammankomster. Skolöverstyrelsen kan, om synnerliga skäl föreligger, medge ett högre bidrag för handledning och materiel.

Bidraget utgår till studieförbund eller kommun, som åtagit sig att vara huvudman för fritidsverksamheten. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 april 1958 har Sveriges riksidrottsförbund i detta avseende jämställts med studieförbunden.

För fritidsgrupper, som anordnas av organisation med huvudsaklig uppgift att tillvarata medlemmarnas enskilda eller yrkesmässiga ekonomiska intressen, eller för verksamhet, som får statligt stöd i annan ordning, kan något bidrag inte utgå.

Som särskilda villkor för erhållande av fritidsgruppsbidrag gäller vidare att medlemmarna i en grupp skall vara mellan 12 och 25 år, att verksamheten skall omfatta minst 20 timmar, fördelade på minst 10 sammankomster, att gruppen skall bestå av lägst 5 och högst 25 medlemmar, och att minst 5 medlemmar skall vara närvarande vid varje sammankomst. Politisk och religiös propaganda får inte förekomma vid gruppens sammankomster. För fritidsgruppen skall finnas en ansvarig person, som godkänts av vederbörande huvudman, och gruppen skall dessutom vid verksamhetens början anmäla sig till vederbörande kommunala organ.

I anslutning till kungörelsen har skolöverstyrelsen utfärdat särskilda anvisningar. Av dessa framgår att varje form av ideell, intellektuell, konstnärlig, praktisk eller sportslig ungdomsverksamhet är bidragsbe-

rättigad, om den utformats i enlighet med kungörelsens villkor. Utöver vad som sägs i kungörelsen gäller vidare att fritidsgruppens verksamhet i allmänhet skall bedrivas under minst 10 veckor och att ingen deltagare får vara medlem i mer än 2 grupper samtidigt.

2.2 1962 års ungdomsutredning

I betänkandet (SOU 1967: 19) Statens stöd till ungdomsverksamhet behandlade 1962 års ungdomsutredning bl. a. frågan om stöd till ungdomens fritidsverksamhet. I sina allmänna överväganden framhöll utredningen därvid att villkoren för det existerande fritidsgruppsbidraget visat sig lättast att tillämpa på de inom t. ex. scoutförbunden och idrottsrörelsen traditionella verksamhetsgrenarna. Organisationer där möten, diskussionsaftnar, underhållningsträffar, debatter, föreläsningar och liknande varit dominerande i arbetet hade haft betydligt svårare att tillgodogöra sig bidragsformens ekonomiska fördelar. De har för att få del av stödet haft att omorientera och nyskapa arbets- och verksamhetsformer. Så torde också enligt utredningen ha skett i viss utsträckning, men denna senare typ av organisationer hade ändå varit avgjort mindre gynnade av den statliga bidragsgivningen än de tidigare nämnda. Utredningen framhöll vidare att det i stödformen fanns vissa inslag som kunde leda till att organisationens arbete påverkades.

Ungdomsutredningen fann det inte möjligt att försöka inordna alla de varierande mötes-, tävlings-, läger- m. fl. aktiviteter, som faller utanför bidragsgivningen, i ett helt nytt statligt bidragssystem. För att öka smidigheten och anpassningsbarheten i bidragsgivningen föreslog utredningen ändrad bidragskonstruktion, schablonisering och höjning av bidragsbeloppen samt reducering av minimiantalet sammankomster för grupperna. Vidare föreslogs att ungdomsorganisationerna i likhet med studieförbunden skulle kunna fungera som huvudmän för fritidsgruppsverksamheten. Utredningen ansåg att de föreslagna ändringarna innebar att stödet till en del ändrade karaktär. Det skulle enligt utredningens mening inte längre vara ett bidrag enbart för fritidsgruppsaktiviteter — även om förutsättningen för att det skulle utgå alltså var att gruppverksamhet av visst slag bedrevs — utan kunde mycket väl ses som ett statligt bidrag till lokal föreningsverksamhet.

Utredningen betraktade det statliga fritidsgruppsstödet som ett grundbidrag som borde kompletteras med kommunala insatser. Enligt utredningens mening borde statsbidrag inte längre utgå till av kommunerna anordnade fritidsgrupper.

Mot bakgrund av uppfattningen att organisationernas idémässiga särprägel också borde få återspegla sig i den praktiska verksamheten föreslog utredningen att förbudet mot religiös och politisk propaganda skulle slopas. Utredningen framhöll att efterlevnaden av denna bestäm-

melse inte kunnat kontrolleras och att den i praktiken inte spelat någon roll.

I fråga om åldersgränserna för deltagande i fritidsgruppsarbete föreslog ungdomsutredningen en sänkning av den nedre åldersgränsen till 10 år. Avgörande för utredningens förslag om en sänkt åldersgräns var att ungdomsorganisationerna hade ett stort antal medlemmar i åldrarna under 12 år och att organisationerna hade svårt att finansiera denna verksamhet.

För att få statsbidrag skulle vidare enligt ungdomsutredningens förslag varje fritidsgrupp utse en för verksamheten ansvarig person, genomföra minst 7 sammankomster om minst 2 timmar under minst 7 verksamhetsveckor, ha lägst 5 och högst 20 deltagare samt till mer än hälften (dock lägst 5) bestå av deltagare i åldern 10—25 år.

Statsbidraget skulle enligt förslaget beräknas på grundval av antalet sammankomster vid vilka minst 5 deltagare i de angivna åldrarna varit närvarande. Bidrag föreslogs utgå med 12 kr. per sammankomst, varvid högst en gruppsammankomst i veckan skulle vara bidragsgrundande.

Beträffande kontrollen av bidragsgivningen förordade ungdomsutredningen ett system grundat på självkontroll och lojal samverkan mellan tillsynsmyndighet och huvudmän, samt mellan de senare och deras underorganisationer på olika plan.

2.3 Idrottsutredningen

I sitt förslag angående statens stöd till idrotten, Idrott åt alla (SOU 1969: 25), tog idrottsutredningen också upp fritidsgruppsstödet till behandling. Utredningen fann härvid att den kraftiga ökningen av till Sveriges riksidsrottsförbund redovisade fritidsgrupper var ett uttryck för att idrott i olika former var en i sammanhanget lämplig verksamhet och ett belägg för idrottsrörelsens stora dragningskraft på ungdom i olika åldrar. Bidragsformen hade enligt idrottsutredningen ett sådant värde för de lokala idrottsföreningarna att den borde bibehållas. Det var emellertid enligt utredningens uppfattning tveksamt om de gällande bestämmelserna var de ur idrottsrörelsens synpunkt mest ändamålsenliga.

Idrottsutredningen framhöll att fritidsgruppsbidraget borde utvidgas till att omfatta också tävlingsverksamhet. Frågan om åldersgränserna borde prövas förutsättningslöst vid en översyn av bidragsbestämmelserna. En förenkling av redovisnings- och rapporteringsförfarandet samt av kontrollapparaten var också enligt utredningens mening önskvärd.

Inte heller de av 1962 års ungdomsutredning föreslagna förändringarna av bidragsbestämmelserna ansågs i alla avseenden lämpliga för idrottsorganisationerna.

Idrottsutredningen föreslog att de fritidsgruppsmedel under åttonde huvudtiteln som fördelades via riksidsrottsförbundet skulle sammanföras med det övriga idrottsstödet. Enligt utredningens uppfattning borde detta också leda till att hela ansvaret för denna del av fritidsgruppsstödet i fortsättningen skulle falla på riksidsrottsförbundet.

Utredningen förutsatte vidare en årlig uppräknings av bidragsmedlen, så att en utökad verksamhet skulle kunna tillgodoseas. På grundval av de senaste årens utveckling av fritidsgruppsverksamheten inom riksidsrottsförbundet samt den aktivitetsökning som eventuella förändringar av gällande bidragsbestämmelser kunde tänkas medföra beräknade utredningen den årliga ökningen av medelsbehovet till 10 % per år.

För att fritidsgruppsstödet skulle kunna utnyttjas på bästa sätt, behövdes särskilda bestämmelser för varje verksamhetsområde. Förslag om fritidsgruppsbestämmelser för idrottens del borde framläggas av riksidsrottsförbundet, men samma möjlighet att utforma särskilda bestämmelser borde också stå till buds för andra organisationer.

3 Förslag om bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet

3.1 Statens ungdomsråds arbetsgrupp för stöd till lokal verksamhet

Beträffande grunderna för ett samhällsstöd till ungdomsorganisationerna betonar arbetsgruppen, liksom tidigare 1962 års ungdomsutredning, att en positiv syn på organisationernas egenvärde bör ligga till grund för ett sådant stöd. Denna värdering har varit vägledande för gruppens arbete med att skapa ett nytt system för den statliga bidragsgivningen till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet. Detta synsätt är emellertid enligt arbetsgruppen inte oförenligt med uppfattningen att organisationernas verksamhet har en allmänpreventiv effekt. I ungdomsorganisationerna får ungdomarna själva ta ansvaret för den bedrivna verksamheten och tillämpa demokratis principer i praktiskt arbete. Genom att förbättra organisationernas förutsättningar att verka på ett meningsfullt sätt, skapar man inte enbart möjligheter till meningsfull fritidssysselsättning för ungdom utan också på lång sikt förutsättningar för en bättre fungerande demokrati. Arbetsgruppen framhåller vidare organisationernas samhällsfostrande uppgifter. I organisationerna kan unga människor utbildas och förberedas för kommande uppgifter inom vuxenorganisationer och olika samhällsorgan. För den enskilde individen kan förbättringsarbetet också bidra till att bryta isolering från medmänniskor, skapa förståelse för andra människors uppfattningar samt på annat sätt fullgöra viktiga sociala funktioner. Ökade möjligheter för ett omfattan-

de organisationsarbete innebär också att fritiden kan fyllas med engagerande och personlighetsutvecklande aktiviteter.

Arbetsgruppen framhåller att samhällsstödet är en garanti för organisationernas oberoende i förhållande till andra åsiktsgrupper och olika kommersiella intressen. En förutsättning för att bidragen inte skall hindra organisationernas rörelsefrihet och utveckling är att bidragen är av generell karaktär. Detta framstår för arbetsgruppen som än mer väsentligt då stödet oftast är av stimulanskaraktär och endast täcker en del av kostnaderna för verksamheten. Ett statligt stöd måste utformas på ett sådant sätt att det låter sig förenas med det stora flertalet organisationers målsättningar och verksamhetsinriktningar. Utformningen av de generella bidragen får inte inkräkta på organisationernas integritet. Enligt arbetsgruppens mening är emellertid inte samhället förhindrat av hänsyn till organisationernas frihet och oberoende att söka engagera dessa i olika uppgifter av mera allmänt och samhälleligt intresse, t. ex. i olika typer av upplysningsverksamhet.

Arbetsgruppen understryker att den inte uppfattar samhällsstödet som ett stöd till ungdomen och dess fritidssysselsättningar, utan som ett klart och entydigt stöd till organisationerna. Det är en väsentlig samhällsuppgift att stimulera organisationerna och därmed den verksamhet som bedrivs bland ungdom. Samhällsstödet skall inte heller vara ett stöd till viss form av verksamhet. All verksamhet skall enligt arbetsgruppen i princip berättiga till bidrag.

Arbetsgruppen anser inte att det nuvarande fritidsgruppsbidraget och inte heller att 1962 års ungdomsutrednings förslag till bidrag uppfyller de krav som bör ställas på ett samhälleligt stöd till ungdomsorganisationerna. Arbetsgruppen har därför valt att söka skapa ett helt nytt system för den statliga bidragsgivningen till organisationernas lokala verksamhet.

Förbudet mot religiös och politisk propaganda finner arbetsgruppen vara mycket otillfredsställande, eftersom det medfört att politiska och religiösa organisationer inte kunnat påräkna bidrag för den idépräglade verksamheten. Detta förbud bör slopas så att bidrag kan utgå till organisationernas naturliga verksamhet enligt deras egna grundläggande värderingar. Då ungdomsorganisationerna i dag är fullt medvetna om värdet av att arbeta i små grupper, anser arbetsgruppen det inte påkallat att i bidragsreglerna införa några krav på sammanhållning av deltagare i aktiviteter under en längre tidsperiod. Arbetsgruppen betonar dock det värdefulla och eftersträvansvärda i sammanhållna grupper. Principen att bidragsreglerna inte skall styra verksamheten med avseende på form och innehåll har sålunda varit vägledande för arbetsgruppen.

Bidragssystemet skall vidare enligt arbetsgruppen vara administrativt enkelt. Nuvarande redovisningsformer upplevs av många föreningsledare som krångligt och det administrativa arbete som krävs medför ibland

att föreningarna avstår från att rapportera viss verksamhet. Flera skäl talar också för att bidraget bör utformas som ett schablonbidrag och inte som ett kostnadstäckningsbidrag av det nuvarande fritidsgruppsbidragets typ. Arbetsgruppen nämner bl. a. svårigheterna att fastställa vad som skall betraktas som bidragsgrundande kostnader, svårigheterna att få till stånd ett effektivt kontrollsystem samt att ett kostnadstäckningsbidrag tenderar att gynna redan ekonomiskt starka föreningar.

I enlighet med åsikten att bidraget skall vara ett ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationerna och deras verksamhet anser arbetsgruppen att stödet enbart skall utgå till de riksomfattande organisationernas lokala verksamhet. Arbetsgruppen finner det inte vara en statlig angelägenhet att stödja lokala, mer eller mindre tillfälliga grupper, medan det givetvis bör stå kommunerna fritt att ge dessa grupper bidrag. Om bidraget utformas så att det kan utgå till all lokal verksamhet, är det enligt arbetsgruppens mening helt naturligt att ungdomsorganisationerna blir huvudmän för verksamheten. Stödet till de lokala avdelningarna bör därför fördelas via riksorganisationerna.

För många lokalavdelningar är det kompletterande kommunala stödet väsentligt för ekonomin. Arbetsgruppen anser att det statliga bidraget även i fortsättningen skall vara så utformat att det medger enkla kompletteringar med kommunala bidrag.

Arbetsgruppen anser det väsentligt att bidraget utgår i proportion till de lokala avdelningarnas aktivitet. Såväl befintliga som nya verksamhetsformer bör stimuleras genom det nya bidraget.

I fråga om ungdomsorganisationernas ansvar för bidragsanvändningen finner arbetsgruppen det naturligt att utbetalningen av bidrag till lokal verksamhet sker via ungdomsorganisationerna. Bidragsgivningen kommer då att bli en integrerad del av organisationernas totala verksamhet. Lokalavdelningarna har i dag regelbundna kontakter med sina distrikts- och riksorganisationer för att få information och materiel, och de lämnar å sin sida uppgifter, som skall ligga till grund för organisationens ramplanering. De riksomfattande ungdomsorganisationerna bör sålunda enligt arbetsgruppens förslag bli huvudmän för den lokala verksamheten och därigenom ansvariga för redovisning och bidragsutbetalning gentemot tillsynsmyndigheten. Eftersom lokalavdelningarna ytterst är ansvariga för verksamheten och för de uppgifter om denna som lämnas till tillsynsmyndigheten, är dessa enligt arbetsgruppens mening att betrakta som anordnare av och ansvariga för verksamheten. Arbetsgruppen föreslår därför att de lokala avdelningarna står som bidragsmottagare.

Genom överförandet av huvudmannaskapet till organisationerna ökar antalet huvudmän kraftigt och därmed eventuellt också de totala administrativa kostnaderna. Möjligheterna för tillsynsmyndigheten till kon-

troll och överblick torde också minska med ett ökat antal huvudmän. Arbetsgruppen anser emellertid att fördelarna med att föra över huvudmannaskapet är så uppenbara att de väl uppväger nackdelarna. Detta huvudmannaskap för den lokala verksamheten måste enligt arbetsgruppens mening framstå som helt naturligt för riksorganisationerna och borde inte heller medföra några problem i fråga om det administrativa arbetet. De organisationer som inte vill eller kan åta sig huvudmannaskap bör enligt arbetsgruppen samarbeta med någon annan organisation i frågor rörande redovisning, kontroll och bidragsutbetalning. Vidare anser arbetsgruppen att lokalavdelningarna i en liten organisation i undantagsfall skall ha möjlighet att sända sina redovisningar och bidragsrekvisitioner direkt till tillsynsmyndigheten, om riksorganisationen inte har möjlighet att ensam eller i samarbete med annan organisation sköta de administrativa uppgifterna.

I konsekvens med uppfattningen att stödet skall avse organisationerna och deras verksamhet föreslår arbetsgruppen att bidrag skall utgå endast till de riksomfattande ungdomsorganisationernas lokalavdelningar. Föreningar av lokal och av mer eller mindre tillfällig karaktär ställs härigenom utanför bidragssystemet i den meningen att de själva inte kan bli huvudmän för verksamheten. Arbetsgruppen anser emellertid att dessa organisationer har möjlighet att redovisa sin verksamhet via någon av de riksomfattande organisationernas lokalavdelningar. Detta bör enligt arbetsgruppens mening kunna möjliggöra ett värdefullt samarbete mellan nybildade grupper och redan etablerade organisationer.

Det av arbetsgruppen föreslagna bidraget är ett renodlat organisationsbidrag, vilket således enligt gruppens mening medför att kommunerna i fortsättningen inte bör erhålla statligt stöd till motsvarande barn- och ungdomsverksamhet. Arbetsgruppen framhåller att ett relativt blygsamt stimulansbidrag inte kan vara det bästa stödet till kommunernas verksamhet på detta område.

Arbetsgruppen framhåller att bidragsgivningen till idrottsorganisationernas lokala ungdomsverksamhet och till övriga organisationers verksamhet bör utgå efter samma grunder. En uppdelning på idrottsorganisationer och övriga skulle också komplicera bidragsgivningen till de organisationer som inte är idrottsorganisationer, men som har en omfattande idrottsverksamhet. En sådan uppdelning skulle också enligt arbetsgruppens mening försvåra utformandet av enhetliga kommunala kompletteringsbidrag. Bidragsgivningen till idrottsorganisationernas lokala verksamhet bör också i fortsättningen ske över åttonde huvudtiteln med Sveriges riksidrottsförbund som huvudman.

Begreppet sammankomst utgör utgångspunkt för arbetsgruppens förslag beträffande bidragssystemets närmare utformning. Genom antalet sammankomster får man enligt arbetsgruppen

en god uppfattning om de lokala avdelningarnas aktivitet. Arbetsgruppen föreslår därför att bidraget fördelas efter antalet sammankomster i resp. lokalavdelning. Den föreslagna bidragskonstruktionen premierar verksamhet i små grupper samtidigt som även övriga former av sammankomster blir berättigade till bidrag. Arbetsgruppen förmodar att den verksamhet som inte blir bidragsberättigad är av ganska ringa omfattning i de flesta organisationer.

Arbetsgruppen har även behandlat frågan om bidrag till organisationerna för verksamhet bland barn under 12 år. Då möjligheterna till föreningsengagemang i sådan verksamhet kommer att utredas av 1968 års barnstugeutredning, har arbetsgruppen i sina överväganden funnit det motiverat att låta frågan om utformningen av det samhälleliga stödet till barnverksamhet lösas av barnstugeutredningen. Arbetsgruppen föreslår att nuvarande åldersgränser för statliga bidrag till ungdomsorganisationerna bibehålls tills vidare.

Arbetsgruppen erinrar om att begreppet sammankomst förekommer i kungörelsen (1969: 129) om statsbidrag till ungdomsorganisationer, enligt vilken en avdelning under redovisningsåret skall ha genomfört minst 25 sammankomster. Skolöverstyrelsen har i sina tillämpningsföreskrifter gett exempel på vad som avses med sammankomst, men någon generell definition av sammankomst har inte givits. Arbetsgruppen anser att en sammankomst i princip kan karakteriseras med hänsyn till antalet deltagare och till den tid sammankomsten varar.

Den nedre gränsen för en aktivitets varaktighet bör enligt arbetsgruppen sättas till en timme. Härigenom finns stora möjligheter att beakta aktiviteter som av olika skäl måste begränsas tidsmässigt. I en sammankomst bör också enligt arbetsgruppens mening minst fem personer delta för att den skall vara bidragsberättigad. Vid ett mindre antal deltagare försvinner mycket av värdet med gruppverksamheten. Någon övre gräns vill arbetsgruppen inte förorda. Från en del organisationers sida har man velat ställa bidraget i relation till antalet deltagare i sammankomsterna. Arbetsgruppen anser sig inte kunna tillgodose detta önskemål i sitt förslag. Arbetsgruppen har valt att definiera sammankomst på följande sätt:

Med sammankomst förstås planerad aktivitet anordnad av ungdomsorganisation, i vilken deltar minst fem personer i bidragsberättigad ålder. Sammankomsten skall omfatta minst en timme. Samma person kan dock delta endast i en bidragsgrundande sammankomst per dag.

Arbetsgruppen anser det nödvändigt att i viss mån avgränsa de aktiviteter som enligt denna definition skulle vara bidragsgrundande. Kommersiella arrangemang, såsom danser, bingo och basarer, samt aktiviteter med huvudsakliga inslag av hasard, såsom vadhållning och kortspel, bör enligt arbetsgruppen inte vara berättigade till bidrag. Det bör

inte heller vara möjligt att få bidrag för verksamhet med uteslutande individuellt deltagande, t. ex. filmföreläsning av typen passiv filmkonsumtion och föreläsningar utan åtföljande grupparbete. Bidrag skall heller inte utgå till verksamhet för vilken statligt stöd utgår på annat sätt. Arbetsgruppen är medveten om de gränsdragningsproblem som kan uppstå och föreslår att tillsynsmyndigheten, statens ungdomsråd och ungdomsorganisationerna regelbundet diskuterar hithörande frågor.

Med den föreslagna schabloniseringen av bidragsreglerna har arbetsgruppen funnit det svårt att ange en lämplig nivå för det bidragsbelopp som bör utgå per sammankomst. Omläggningen av bidraget får enligt arbetsgruppens mening inte medföra att någon organisation bidragsmässigt kommer i en sämre situation än f. n. Arbetsgruppen anser därför att bidraget per sammankomst inte bör sättas lägre än det nuvarande genomsnittliga bidraget per fritidsgruppssammankomst. Arbetsgruppen föreslår att bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet skall utgå med 10 kr. per sammankomst.

Den i 5 § kungörelsen (1969: 129) om statsbidrag till ungdomsorganisationer angivna definitionen på medlem innebär att som sådan räknas, förutom den som är registrerad i medlemsmatrikel, även den som deltagit i av organisationen bedriven verksamhet vid minst tio sammankomster under minst tio veckor. Arbetsgruppen anser att det föreslagna sammankomstbegreppet kan ligga till grund för en reviderad medlemsdefinition. Då inga krav rests på sammanhållning av eventuella grupper under viss tidsrymd eller på ett maximalt antal sammankomster under en vecka, anser arbetsgruppen att kravet på aktivitet i organisationen bör kunna begränsas till deltagande i minst tio sammankomster. Eftersom det vid redovisningen av lokalavdelningarnas aktivitet för erhållande av det statliga stödet inte finns något krav på registrering av deltagarna med namn och adress, måste man enligt arbetsgruppens mening föra in detta krav i medlemsdefinitionen. Arbetsgruppen föreslår därför följande definition av medlem:

Med medlem i organisation förstås dels den som under närmast föregående redovisningsår varit registrerad som medlem i organisationens medlemsmatrikel, dels den som utan att vara registrerad som medlem under nämnda redovisningsår deltagit och registrerats i verksamhet bedriven av organisationen vid minst tio sammankomster. Listor med namn och adresser på dessa senare medlemmar skall på tillsynsmyndighetens anmodan kunna uppvisas för denna.

Arbetsgruppen betonar betydelsen av att de olika organisationerna redovisar underlaget för bidragsberäkningen enligt enhetliga grunder. Varje lokalavdelning skall enligt arbetsgruppens förslag till sin riksorganisation redovisa hur många sammankomster som genomförts under den aktuella redovisningsperioden. Uppgifter om datum för aktiviteterna, antalet deltagare, verksamhetens art samt ansvarig ledare skall dess-

utom finnas tillgängliga hos lokalavdelningen för att kunna uppvisas vid kontroll. Lokalavdelningen är ansvarig för lämnade uppgifter gentemot riksorganisationen. Denna är i sin tur ansvarig gentemot tillsynsmyndigheten. Arbetsgruppen anser det vara tillräckligt om riksorganisationerna uppger antalet sammankomster samt antalet lokalavdelningar, vilka lämnat uppgifter för erhållande av bidrag. Rapporter och uppgifter inom ramen för redovisningsförfarandet skall hållas tillgängliga under fyra år.

Arbetsgruppen har övervägt att låta riksorganisationerna vara bidragsmottagare och själva fördela medlen till lokalavdelningarna enligt inom varje organisation utarbetade principer. Härigenom skulle man bl. a. betona samhällets förtroende för organisationerna och för deras förmåga att förvalta samhälleliga medel utan detaljerade regler. Det skulle å andra sidan också innebära att staten indirekt ålägger organisationerna en omfattande arbetsuppgift. Tillsynsmyndighetens möjligheter till kontroll och jämförelser av verksamhetens omfattning i olika organisationer skulle också enligt arbetsgruppens mening försvåras. Arbetsgruppen har sålunda funnit att ett generellt system för utbetalning av bidrag inom organisationerna bör tillämpas. Lokalavdelningarna skall få ett bidrag, som står i direkt proportion till det redovisade antalet sammankomster. Riksorganisationerna får enligt förslaget endast vissa administrativa och kontrollerande uppgifter.

Redovisning av verksamheten samt rekvisition av bidrag kan enligt arbetsgruppen lämpligen ske två gånger om året, 1 februari och 1 juni. Riksorganisationerna redovisar då antalet sammankomster till tillsynsmyndigheten, varefter de erhåller bidrag för vidare förmedling till de lokala föreningarna. Sedan redovisningssystemet prövats en tid, kan man överväga att lägga upp det på datarutiner, för att på så sätt komma ifrån tidskrävande manuellt arbete.

Arbetsgruppen framhåller att den föreslagna bidragskonstruktionen innebär att ansvaret för kontrollen av bidragsmedlens användning främst kommer att ligga på organisationerna själva. Arbetsgruppen understryker att ett system, som till stor del bygger på självkontroll och samverkan mellan bidragsmottagare, huvudmän och tillsynsmyndighet, har ett stort egenvärde. De uppgifter som med den föreslagna bidragskonstruktionen kan kontrolleras är om aktiviteten ägt rum, om omfattningen varit minst en timme samt vilket innehåll verksamheten haft. Arbetsgruppen har övervägt att införa krav på redovisning av namn och adresser på deltagarna i sammankomsterna, men har kommit till slutsatsen att så inte bör ske.

De frågor som kan uppstå vid tillämpningen av bidragsbestämmelserna bör enligt arbetsgruppen föranleda regelbundna överläggningar mellan tillsynsmyndigheten, statens ungdomsråd och

ungdomsorganisationerna. Arbetsgruppen tar i detta sammanhang upp några särskilda fall till diskussion.

Med formuleringen »planerad aktivitet» har arbetsgruppen velat understryka att verksamheten, för vilken bidrag utgår, skall ha bestämts och planerats i förväg. Sammankomsten kan t. ex. ha beslutats på ett föregående styrelsemöte. Härmed har arbetsgruppen velat betona värdet och nödvändigheten av planering och kontinuitet i föreningsverksamheten.

Med »anordnad av ungdomsorganisation» avses enligt arbetsgruppen att aktiviteten skall vara anordnad och genomförd av lokal avdelning av ungdomsorganisation. Bidrag skall således inte utgå till aktivitet anordnad av lokalt samarbetsorgan, distrikts- eller riksorganisation.

Kravet på deltagande av minst fem personer i bidragsberättigad ålder innebär att en lokalavdelning kan rapportera alla sammankomster med minst fem deltagare i åldern 12—25 år. Arbetsgruppen påpekar att verksamhet bland barn och äldre därigenom indirekt kan bli bidragsberättigad genom att en aktivitet omfattar olika åldersgrupper. Samtidigt betonar arbetsgruppen att endast aktiviteter i vederbörande ungdomsorganisations egen regi får rapporteras. Däremot får t. ex. inte verksamheten i en ungdomsorganisations moderorganisation redovisas.

Arbetsgruppen avvisar bestämt tanken att längre aktiviteter skall kunna erhålla bidrag för varje avslutad timme. Varje påbörjad aktivitet kan erhålla endast ett bidrag per dag oberoende av aktivitetens längd. Någon rapporteringsteknisk uppdelning av en aktivitet i lika många sammankomster som antalet deltagare är delbart med fem får naturligtvis inte heller göras. Beträffande läger och kurser förordar arbetsgruppen att ett bidrag utgår per dag om deltagarantalet är minst fem i bidragsberättigad ålder.

I fråga om de generella avgränsningarna av den bidragsgrundande verksamheten framhåller arbetsgruppen att bidrag bör utgå till tävlingsbridge, medan övriga kortspel skall vara utestängda från bidrag. Något hinder för bidrag till aktiviteter med flera deltagare, där var och en arbetar med sin uppgift, t. ex. hobbyarbete och simträning, bör inte föreligga. I överensstämmelse med nuvarande praxis för fritidsgruppsbidrag bör även i fortsättningen bidrag utgå till träningstävlingar, turneringar för kvarterslag etc. Arbetsgruppen anser däremot inte att statsbidrag skall utgå till tävlingar som hålls inför betalande publik, till förenings-, distrikts- och riksmästerskap eller till matcher inom ramen för de nationella seriesystemen.

Arbetsgruppen har försökt att ge stödet en sådan utformning att undantag för speciella fall skall kunna undvikas. I fråga om möjlighet att erhålla dispens från de generella reglerna förordar arbetsgruppen stor restriktivitet.

3.2 Remissyttranden

I remissyttrandena ansluter man sig i allmänhet till de av arbetsgruppen angivna grunderna för ett samhällsstöd till ungdomsorganisationerna. Flera remissinstanser uttalar i likhet med arbetsgruppen sitt stora förtroende för ungdomsorganisationerna och deras verksamhet. I flera yttranden betonas organisationernas samhällsfostrande uppgifter och viktiga sociala funktioner. Bland remissinstanserna råder enighet om att det tidigare så starkt betonade motivet för statligt stöd till ungdomsorganisationerna, nämligen att verksamheten har en allmänpreventiv effekt, inte längre har samma relevans och inte heller kan utgöra bedömningsgrund för de samhälleliga insatserna. Kulturrådet menar i detta sammanhang att det finns tillräckligt bärande motiv för att se ungdomsorganisationernas egenvärde som grundval för ett förändrat och utvidgat samhällsstöd. Ett sådant stöd skall enligt kulturrådet utgöra stimulans för verksamhet, som bygger på resp. organisations grundläggande värderingar.

Skolöverstyrelsen framhåller att ungdomsorganisationernas ansvars-tagande i vitala ungdomsfrågor och deras praktiska arbetsformer kompletterar skolans fostrande verksamhet. Föreliggande förslag om statligt stöd till organisationernas lokala verksamhet innebär enligt överstyrelsens uppfattning en klar förbättring och en förenklad administrativ procedur.

Socialstyrelsen anser liksom arbetsgruppen att organisationerna fyller en viktig social funktion i samhället och att det är angeläget att samhället ställer ökade resurser till föreningslivets förfogande. Den generella karaktär, som det statliga aktivitetsstödet föreslås få, bidrar enligt socialstyrelsen till att stärka det fria och frivilliga föreningslivets oberoende ställning.

Den föreslagna bidragskonstruktionen torde enligt *arbetsmarknadsstyrelsen* bättre än fritidsgruppsbidraget främja den del av ungdomsorganisationernas verksamhet som har till ändamål att behandla samhällsfrågor. Styrelsen framhåller att organisationerna har en betydelsefull uppgift att fylla i samhället såsom informationskanaler mellan ungdomen och olika myndigheter. För arbetsmarknadsverket är det sålunda viktigt att kunna planera och genomföra åtgärder mot t. ex. arbetslöshet bland ungdom i samverkan med ungdomens egna organisationer. Inte minst ur denna synvinkel är det enligt styrelsens uppfattning väsentligt att det ekonomiska underlaget för dessa organisationers verksamhet kan säkras.

Förbundet Vi unga finner den skolning som sker i ungdomsorganisationerna så viktig att stödet till organisationernas verksamhet måste få samma prioriteringsgrad som stödet till vuxenutbildningen genom studieorganisationerna.

Remissinstanserna delar allmänt uppfattningen att ett kraftigt samhällsstöd är en garanti för att organisationerna skall kunna bibehålla sitt oberoende och sin idémässiga särprägel. Principen att bidragsreglerna inte skall styra verksamheten till innehåll och form vinner också remissinstansernas stöd och förslaget om att slopa det nuvarande förbudet mot politisk och religiös propaganda inom fritidsgrupperna hälsas med tillfredsställelse av ett flertal organisationer. *Sveriges kristna ungdomsråd* ser det som speciellt värdefullt att den ideologiska fostran betonas och *Örebromissionens ungdom* menar att en avideologisering av ungdomsorganisationernas arbete inte på något sätt kan vara önskvärd i ett demokratiskt och pluralistiskt samhälle. Arbetsgruppens förslag om generella bidragsnormer hälsas med tillfredsställelse av bl.a. *Centerns studentförbund*, som menar att administrationsarbetet inom organisationerna ofta har varit betydande och gått ut över den idébärande verksamheten. Det är också väsentligt för organisationerna att stödet kan utgå till deras hela verksamhet. Detta understryks också i yttranden av bl. a. *Frikyrkliga gymnastiströrelsen* och *Frikyrkliga studentrörelsen*, *Svenska frisksportförbundet* och *Svenska ungdomsringen för bygdekultur*.

Att bidraget, såsom arbetsgruppen föreslagit, bör vara ett schablonbidrag, framhålls av bl. a. *Centerns ungdomsförbund* och *Sveriges riksidrottsförbund*. Flera remissinstanser, däribland *Sveriges riksidrottsförbund* och *Metodistkyrkans ungdomsförbund*, understryker att bidraget dessutom måste utformas så att det lätt kan kompletteras med kommunala bidrag. *Kulturrådet* menar också att den kommunala bidragsgivningen bör anpassas till den föreslagna statsbidragsformen.

Arbetsgruppens uppfattning att stödet enbart skall utgå till de riksomfattande organisationernas lokala verksamhet har gett upphov till delade meningar. *Moderata ungdomsförbundet* poängterar vikten av att endast de organisationer som erhåller statligt centralt stöd skall erhålla statliga stöd till lokal verksamhet. *Svenska missionsförbundets ungdom* anser emellertid att förslaget innebär en förstärkning för redan existerande och etablerade organisationer. Organisationen beklagar att arbetsgruppen inte lagt fram förslag om stöd till mera tillfälliga aktionsgrupper och till grupper, som bedriver reguljär ungdomsverksamhet utan att uppfylla kraven för det nuvarande statliga stödet. *Centerns studentförbund* betonar att det inte kan vara rimligt att tvinga lokala organisationer att ansluta sig till riksorganisationer för att få del av det statliga stödet till lokal verksamhet. Detta underkännande av lokala initiativ till föreningsaktivitet är enligt förbundet oacceptabelt.

Statens invandrarverk understryker särskilt den betydelse organisationerna bör ha som instrument för anpassningen av invandrare till det svenska samhället. Anpassningen måste enligt verkets uppfattning vara ömsesidig. Ungdomsorganisationerna kan både bryta de invandrade

ungdomarnas isolering och öka förståelsen för olika uppfattningar i etiska, religiösa, kulturella och politiska spörsmål.

Glesbygdsutredningen anser det vara viktigt att uppmärksamma de speciella svårigheter som kan vara förknippade med att organisera och driva verksamhet i glesbygder. Man torde här ofta få överväga okonventionella lösningar. Det kan enligt utredningen visa sig önskvärt att i högre grad än normalt söka integrera olika typer av fritidsverksamhet, t. ex. genom att samordna aktiviteter för olika åldersgrupper.

Beträffande ungdomsorganisationernas ansvar för bidragsanvändningen har arbetsgruppens förslag om en överföring av huvudmannaskapet till de riksomfattande ungdomsorganisationerna mötts av mycket få invändningar.

Skolöverstyrelsen finner att förslaget om att bidragsutbetalning och redovisning skall ske via organisationerna helt är i linje med dessas direktansvar för och krav på överblick över hela sitt verksamhetsområde. Arbetsgruppens synpunkter i frågan om huvudmannaskap delas också av bl. a. *Centerns ungdomsförbund*, *Förbundet Vi unga*, *Riksförbundet Kyrkans ungdom*, *Riksförbundet Sveriges 4H*, *Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund*, *Sveriges unglottor*, *Unga Örnars riksförbund* och *Ungdomens nykterhetsförbund*.

Socialstyrelsen anser det funktionellt att mindre organisationer, som inte vill eller kan åta sig huvudmannaskap, får tillfälle att rapportera verksamheten till och söka bidrag via kommunen.

Kulturrådet ansluter sig till arbetsgruppens förslag, men vill även i fortsättningen ge studieförbunden möjlighet att med aktivitetsstödet bedriva verksamhet på ämnesområden och på platser där ungdomsorganisationerna saknar tillräckliga resurser. Även *riksrevisionsverket* anser att det bör vara möjligt för studieförbunden att starta bidragsberättigad lokal verksamhet.

De studieförbund, som yttrat sig i frågan, tillstyrker att ungdomsorganisationerna själva i fortsättningen skall vara huvudmän för det lokala stödet. *Frikyrkliga studieförbundet* är för sin del berett att ha huvudmannaskapet för bidraget, om detta kan underlätta bidragsgivningen till organisationer med pingströrelsens organisatoriska uppbyggnad. *Studiefrämjandet* menar också att organisationerna skall ha möjlighet att rapportera via ett studieförbund. *ABF* vill för det fortsatta utredningsarbetet fästa uppmärksamheten på att studieförbunden i betydande utsträckning bedriver studieverksamhet och andra aktiviteter bland vissa ungdomsgrupper, t. ex. handikappade och invandrare, och i glesbygder, där ungdomsorganisationerna många gånger har svårt att påta sig dessa uppgifter. *ABF* anser att studieförbunden även i fortsättningen bör kunna vara huvudmän för sådan verksamhet.

Svenska landstingsförbundet ställer sig tveksamt till att små organisa-

tioners lokalavdelningar skulle få möjlighet att sända sina redovisningar och rekvisitioner direkt till tillsynsmyndigheten. Detta innebär enligt landstingsförbundet att huvudmannaskapsfunktionen i realiteten flyttas från en riksorganisation till den statliga tillsynsmyndigheten.

Kulturrådet finner det riktigt att ge föreningar av lokal, tillfällig karaktär möjlighet att redovisa sin verksamhet via en riksomfattande organisation. Detta kan enligt kulturrådet på sikt minska skillnaden mellan etablerade och icke-etablerade organisationer, samtidigt som konstruktiva och stimulerande inslag tillförs verksamheten.

Centerns studentförbund anser å andra sidan att rekommendationen till lokala organisationer att ansluta sig till de etablerade organisationerna är en direkt inblandning i dessa gruppers inre angelägenheter. Statligt stöd skall enligt förbundet utgå till all organiserad aktivitet bland ungdom. *Kommunala fritidstjänstemäns riksförbund* menar också att ett enbart lokalt föreningsliv kan vara lika värdefullt för deltagarna som ett riksomfattande.

Svenska kommunförbundet finner inte anledning motsätta sig förslaget att kommunerna i fortsättningen skall undantas från bidrag. Nuvarande statliga bidrag till kommunernas fritidsgruppsverksamhet är enligt kommunförbundet av förhållandevis liten betydelse både totalt sett och för de berörda kommunerna. Kommunförbundet anser att de ekonomiska frågorna bör bedömas i ett helhetsperspektiv, där omfattningen av kommunernas kompletterande stöd till ungdomsorganisationernas verksamhet kommer att påverkas av storleken av statens bidrag. Då nu utgående bidrag kommer att överföras till organisationerna behöver bidragsbortfallet för kommunerna inte innebära någon ökad ekonomisk belastning.

Socialstyrelsen anser däremot att kommunerna även i fortsättningen bör erhålla statligt stöd. Socialstyrelsen finner det mest rationellt att de statliga bidragen till ungdomens fritidsverksamhet har en och samma utformning för såväl föreningarna som kommunerna.

Några remissinstanser har kommenterat arbetsgruppens förslag att bidragsgivningen till idrottsorganisationernas lokala verksamhet också i fortsättningen skall ske över åttonde huvudtiteln med Sveriges riksidrottsförbund som huvudman. *Kulturrådet* finner förslaget vara helt riktigt och framhåller önskvärdheten av en integration på alla nivåer och sektioner inom kultur- och fritidslivet, där både ungdoms- och idrottsorganisationerna gör betydande insatser. *Unga Örnars riksförbund* anser att stödet till idrottsorganisationerna bör utgå via tionde huvudtiteln, eftersom man redan i andra sammanhang följt idrottsutredningens förslag att sammanföra idrottens statliga anslag till ett och samma departement. Inte heller *ABF* delar arbetsgruppens förslag, utan förordar i stället en bidragsgivning via tionde huvudtiteln.

I anslutning till arbetsgruppens förslag rörande bidragssyste-

mets närmare utformning har remissinstanserna i första hand diskuterat frågor om åldersgränser och redovisning. Genomgående tillstyrker remissinstanserna förslaget att aktivitetsstödet skall fördelas efter antalet sammankomster i resp. lokalavdelning. Beträffande definitionen av begreppet sammankomst och storleken av bidraget per sammankomst föreligger en del detaljkommentarer.

Frågan om åldersgränser för statliga bidrag till ungdomsorganisationerna har gett upphov till ett stort antal kommentarer. Flertalet remissinstanser aktualiserar en sänkning av den nedre åldersgränsen med hänvisning till bl. a. det stora samhällsintresset av att barn och ungdom redan i tidig ålder kommer i kontakt med olika fritidsaktiviteter. Flera organisationer, däribland *Svenska kommunförbundet*, *Svenska landsförbundet*, *Frälsningsarméns ungdom* och *Frälsningsarméns scoutförbund*, *Förbundet Hem och Ungdom*, *Riksförbundet Sveriges 4H* och *Sveriges riksidsrottsförbund*, förordar att gränsen sätts vid 10 år. I yttranden från bl. a. *kulturrådet*, *Förbundet Vi unga*, *IOGT:s scoutförbund* och *Ridfrämjandets ungdomsnämnd* föreslås en sänkning av den nedre gränsen till 7 år. *Skid- och friluftsförbundet* anser att den nedre åldersgränsen bör vara 5 år.

Sveriges riksidsrottsförbund anser det vara en klar brist i bidragskonstruktionen att inte åldrarna för bidragsgivning sänkts, då såväl 1962 års ungdomsutredning som idrottsutredningen föreslagit detta.

Skolöverstyrelsen understryker särskilt det välmotiverade och berättigade kravet på sänkning av den nedre fritidsgruppsåldern, men anser i likhet med arbetsgruppen att barnstugeutredningens förslag i hörande frågor skall avvaktas.

Socialstyrelsen anser att det hade varit motiverat att sänka åldersgränsen till förslagsvis 10 år. Av de skäl som arbetsgruppen anfört finner emellertid socialstyrelsen det godtagbart att avvakta barnstugeutredningens förslag.

ABF vidhåller sin tidigare ståndpunkt att den nedre åldersgränsen för statsbidrag bör sammanfalla med skolpliktsåldern. ABF delar inte arbetsgruppens uppfattning att denna fråga bör överflyttas till barnstugeutredningen, utan anser att den skall lösas i det sammanhang där den hör hemma, dvs. i samband med en översyn av stödet till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.

Samtliga handikapporganisationer förordar en höjning av den övre åldersgränsen. *Statens handikappråd* förutsätter att statens ungdomsråd, vid prövningen av anslag till särskilt fördyrande verksamhet, tar upp den övre åldersgränsen till förnyad prövning.

Riksrevisionsverket ifrågasätter om inte en lägre övre åldersgräns bör tillämpas. Verket finner det lämpligt att den övre gränsen sammanfaller med myndighetsåldern.

Flera remissinstanser, däribland *Förbundet Vi unga*, *KFUK:s* och

KFUM:s riksförbund, Ridfrämjandets ungdomsnämnd, Riksförbundet Sveriges fritids- och hemgårdar, Frikyrkliga studieförbundet och Kommunala fritidstjänstemäns riksförbund, anser att åldersgränserna bör samordnas för bidragsgivningen från staten, landstingen och kommunerna.

Skolöverstyrelsen framhåller att organisationerna med den föreslagna definitionen av sammankomst får möjlighet till friare och mera framsynt verksamhetsplanering, vilket bör komma medlemmarna till godo.

Socialstyrelsen anser det vara en klar fördel att det föreslagna bidraget skall utgå per sammankomst och att verksamheter i små grupper premieras.

Ridfrämjandets ungdomsnämnd anser det svårt att i de grupper där praktisk ridning ingår komma upp i minimiantalet fem deltagare. *Elevförbundet TLE* vill sätta gränsen till minst tre deltagare i bidragsberättigad ålder.

Riksrevisionsverket finner det mindre lämpligt att samma ungdomsorganisation samtidigt kan anordna ett flertal små grupper med samma verksamhet. Under samma termin bör därför enligt verkets uppfattning tillämpas ett delningstal om lägst 15, vilket synes motsvara nuvarande genomsnittliga deltagareantal. Riksrevisionsverket ifrågasätter vidare om inte tidsgränsen för en sammankomst bör utökas till minst två timmar.

Svenska frisksportförbundet och *Sveriges riksidsrottsförbund* anser att många ungdomar i dag är aktiva inom flera olika organisationer och att det är praktiskt omöjligt att kontrollera att alla bara räknas i en sammankomst per dag. Man bör därför enligt förbunden införa begränsningen att samma person endast kan delta i en bidragsgrundande sammankomst per dag och organisation. *Elevförbundet TLE* anser att samma person mycket väl kan arbeta för olika projekt inom sin organisation. *Ridfrämjandets ungdomsnämnd* önskar också få bestämmelserna utformade så att en och samma person kan delta i två sammankomster per dag. Dessa skulle kunna uppnås genom en begränsning av antalet sammankomster per vecka.

Kommunala fritidstjänstemäns riksförbund finner det angeläget att förhindra att en större sammankomst skall kunna delas upp i smågrupper. *Skid- och friluftsförbundet* påpekar däremot att en lokalavdelning samtidigt kan ha t. ex. 10—15 skidskolegrupper i verksamhet och att det vore orimligt och skulle innebära en kraftig försämring av bidragsstödet om detta skulle räknas som en sammankomst.

Evangeliska fosterlandsstiftelsens ungdomsförbund hävdar att en bestämmelse om att inte ge bidrag till verksamhet med uteslutande individuellt deltagande inte får tillämpas alltför formalistiskt. I annat fall skulle många av förbundets arrangemang, såsom möten, föreläsningar och ungdomsgudstjänster, inte bli bidragsberättigade. *Svenska ungdoms-*

ringen för bygdekultur anser för sin del att enskild aktivitet som syftar till samarbete, t. ex. sång, musik och teater, måste räknas som bidragsberättigad sammankomst. *Kommunala fritidstjänstemäns riksförbund* anser att kulturkonsumtion i form av teater, film, musik eller föreläsningar är värd att stimulera och föreslår därför att den av arbetsgruppen föreslagna begränsningen utgår ur bidragsvillkoren.

Riksrevisionsverket finner det svårt att med utgångspunkt i det nu framlagda materialet avgöra om det föreslagna bidragsbeloppets storlek på 10 kr. per sammankomst är lämpligt avvägt. Enligt riksrevisionsverkets mening tycks beloppets storlek närmast vara baserad på en volymmässig ökning av verksamheten, men även en ökning av kostnadstäckningsgraden torde kunna inrymmas.

Förbundet Vi unga föreslår att bidraget per sammankomst blir 12 kr. och att det också indexregleras. Liknande synpunkter rörande indexreglering och allmän anpassning till kostnadsutvecklingen framförs också av *Metodistkyrkans ungdomsförbund*, *Sveriges blåbandsungdom*, *Ungdomens nykterhetsförbund* och *Studieförbundet Vuxenskolan*.

Sveriges riksidsrottsförbund anser att bidraget borde ställas i relation till antalet deltagare i sammankomsterna. Riksidsrottsförbundet finner det synnerligen angeläget att införa en differentierad bidragskonstruktion med ett bidrag om 10 kr. per sammankomst för 5—14 deltagare, 20 kr. för 15—30 deltagare och 30 kr. för mer än 30 deltagare.

Flera organisationer uttalar sin tillfredsställelse över det förslag om ett förenklat redovisningssystem som arbetsgruppen lagt fram. Flera remissinstanser, däribland *KFUK:s och KFUM:s scoutförbund*, *Unga Örnars riksförbund* och *ABF*, framhåller vikten av att klara och enkla rekommendationer rörande den administrativa rutinen utarbetas, så att rapporteringen av verksamheten så långt som möjligt kan synkroniseras med övrig rapportering.

Ett antal remissinstanser förordar andra tidpunkter för rapportering än vad som föreslagits av arbetsgruppen.

Sveriges riksidsrottsförbund framhåller att flera kommuner föreslagit att redovisningen skall lämnas in till kommunens fritidsnämnd, som har god kännedom om den lokala föreningsverksamheten, för att där förses med stämpel eller underskrift som anger att kommunalt bidrag utgått. Redovisningsblanketten bör vidare enligt riksidsrottsförbundet skrivas under av föreningens revisor.

Sveriges ungdoms helnykterhetsförbund pekar bl. a. på de risker som kan föreligga om organisationsuppgifterna kommer i orätta händer.

Om och när kravet på administrativ enkelhet kolliderar med kravet på kontrollmöjligheter kan man inte enligt *statskontoret* prioritera kravet på enkelhet till förfång för kontrollkravet. I sitt yttrande över 1962 års ungdomsutrednings betänkande underströk statskontoret bl. a. att förtroendet för ungdomsorganisationernas verksamhet knappast var ett

argument mot förekomsten av en effektiv sakrevisionell kontroll av underlaget för statsbidragen till ungdomsverksamhet. Enligt statskontorets mening bör de nu föreslagna förändringarna med avseende på huvudmannaskap föranleda en noggrannare omprövning av kontrollmetoderna än vad arbetsgruppen redovisat. Statskontoret menar att arbetsgruppen har möjlighet att återkomma till frågan i det fortsatta utredningsarbetet, då man bl. a. skall överväga lämplig tillsynsmyndighet.

Svenska kommunförbundet framhåller att självkontrollen genom organisationerna och den stickprovskontroll som skall åvila tillsynsmyndigheten i praktiken kommer att kompletteras av kommunen i samband med prövningen av det kommunala bidrag som regelmässigt utgår till fritidsverksamheten.

Sveriges riksidrottsförbund anser i motsats till arbetsgruppen att aktivitetsstöd bör utgå till tävlingar av typen förenings-, distrikts- och riksmästerskap samt matcher inom ramen för de nationella seriesystemen.

3.3 Statens ungdomsråd

Statens ungdomsråd erinrar inledningsvis om att betänkandet *Det statliga stödet till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet* utgör det första för ungdomsarbetet mera genomgripande utredningsförslaget från det omorganiserade ungdomsrådet. Utredningsarbetet har bedrivits i nära samarbete med ungdomsorganisationerna och andra berörda parter. Ungdomsrådet hänvisar här till de positiva kommentarerna i organisationernas remissvar till att organisationerna fått möjlighet att nära följa arbetsgruppens arbete.

Statens ungdomsråd ansluter sig till arbetsgruppens syn på grunderna för ett samhällsstöd till ungdomsorganisationerna. Ungdomsrådet ansluter sig också till de grundläggande principer som varit vägledande för bidragets konstruktion och innehåll. Rådet anser sålunda att ett bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet, i enlighet med arbetsgruppens förslag, skall vara neutralt med avseende på verksamhetens form och innehåll, administrativt enkelt, schablonmässigt, enkelt att komplettera med kommunala bidrag, proportionellt till de lokala avdelningarnas aktivitet, samt vara ett stöd till de riksomfattande ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.

Statens ungdomsråd framhåller i fråga om ungdomsorganisationernas ansvar för bidragsanvändningen att en överföring av huvudmannaskapet till ungdomsföreningarnas riksorganisationer utgör ett viktigt led i strävandena att bättre samordna organisationernas totala verksamhet. Mot denna bakgrund föreslår ungdomsrådet att de riksomfattande ungdomsorganisationerna blir huvudmän för

det nya bidraget. Detta innebär emellertid inte att de organisationer, som anser sig vara för små för att själva klara huvudmannaskapet, skall tvingas till att åta sig detta. De organisationer som av någon anledning inte vill åta sig huvudmannaskapet bör enligt ungdomsrådet kunna bli befriade härifrån efter särskild framställning hos tillsynsmyndigheten. I sådana fall bör ett erkänt studieförbund eller annan av tillsynsmyndigheten godkänd organisation överta huvudmannaskapet.

Statens ungdomsråd erinrar om att de ekonomiska relationerna mellan stat och kommun numera regleras enligt bestämda former. Det finns därför ingen anledning till att i relativt små poster slussa över ytterligare medel till kommunerna. Dessa medel kan inte rent ekonomiskt spela någon större roll för kommunerna, men de är däremot av avgörande betydelse för ungdomsorganisationerna. Ungdomsrådet ansluter sig sålunda till arbetsgruppens förslag och anser att det föreslagna stödet inte skall omfatta ungdomsverksamhet i kommunal regi.

Av det av arbetsgruppen framlagda materialet framgår att idrottsorganisationerna har ökat sin andel av det totala antalet fritidsgrupper under vart och ett av de senaste fem åren. Statens ungdomsråd förmodar att fritidsgruppskonstruktionen varit särskilt gynnsam för idrottsorganisationerna. Ungdomsrådet finner det värdefullt att stödet till samtliga ungdomsorganisationers lokala ungdomsverksamhet, däribland idrottsrörelsens verksamhet, hålls samman.

Arbetsgruppens förslag rörande bidragssystemets närmare utformning godtas i princip av statens ungdomsråd. På ett antal punkter har emellertid ungdomsrådet ytterligare preciserat och kompletterat den föreslagna bidragskonstruktionen.

Statens ungdomsråd finner det angeläget med en samlad bedömning av de samhällsinsatser som är nödvändiga för att skapa en förbättrad fritidsverksamhet för barn. Ungdomsrådet är därför inte berett att i särskild ordning behandla den del av samhällsstödet till barns fritidsverksamhet, som hänger samman med ungdomsorganisationernas insatser. Från organisationslivets synpunkter bör det vara en fördel att organisationernas roll beaktas vid en total bedömning av samhällets insatser. Ungdomsrådet räknar med att dess synpunkter beaktas vid utformningen av det förslag som barnstugeutredningen kommer att lägga fram. Mot denna bakgrund tillstyrker statens ungdomsråd arbetsgruppens förslag att tills vidare bibehålla nuvarande åldersgränser vid bidragsgivningen.

Statens ungdomsråd anser att antalet sammankomster ger en god och rättvisande bild av organisationernas aktivitet. Det statliga bidraget föreslås sålunda utgå i proportion till antalet genomförda sammankomster i lokalavdelningarna. Ungdomsrådet ansluter sig i princip till arbetsgruppens definition av begreppet sammankomst, men gör därutöver

vissa tillägg till denna:

Med sammankomst förstås en planerad aktivitet anordnad av ungdomsorganisation, i vilken deltar minst fem personer i åldern 12—25 år. Sammankomsten skall omfatta minst en timme. Samma person kan dock delta i endast en bidragsgrundande sammankomst per dag i en och samma riksorganisation. Med begreppet planerad sammankomst menas att aktiviteten skall vara beslutad av lokalavdelningens styrelse, medlemsmöte eller motsvarande.

Även om det föreslagna bidraget med 10 kr. per sammankomst inte kommer upp till realvärdet av 1954 års bidrag för fritidsgrupper, anser statens ungdomsråd att beloppet kan betraktas som en skälig höjning i en första etapp.

Den av Sveriges riksidrottsförbund hävdade uppfattningen att bidraget bör differentieras med hänsyn till deltagarantalet delas inte av statens ungdomsråd. En sådan bidragskonstruktion skulle enligt ungdomsrådet bli administrativt tungarbetad. Ungdomsrådet ser det vidare som en fördel med regler som stimulerar till små sammanhållna grupper.

Statens ungdomsråd anser i likhet med arbetsgruppen att antalet sammankomster, som ungdomarna i de bidragsberättigade åldrarna deltar i, kan ligga till grund för en definition av begreppet medlem. Ungdomsrådet godtar sålunda arbetsgruppens definition, men tillägger att deltagarnas ålder också bör registreras jämte namn och adress.

Redovisning och kontroll bör enligt statens ungdomsråd grunda sig på antalet sammankomster och samtidigt vara väl anpassat till organisationernas verksamhet. Ungdomsrådet föreslår ett redovisnings- och utbetalningssystem där varje lokalavdelning till sin riksorganisation redovisar antalet bidragsberättigade sammankomster under redovisningsperioden. Rapporten skall före insändandet till riksorganisationen undertecknas av lokalavdelningens ordförande och två revisorer. Riksorganisationen redovisar till tillsynsmyndigheten det totala antalet sammankomster samt antalet lokalavdelningar som söker bidrag. Kopior av redovisningar från lokalavdelningarna skall finnas tillgängliga hos riksorganisationen under fyra år. Lokalavdelningarna skall dessutom på anmodan av tillsynsmyndigheten kunna lämna uppgifter om datum för sammankomst, antalet deltagare, verksamhetens art och ansvarig ledare.

Enligt statens ungdomsråds förslag skall tillsynsmyndigheten snarast möjligt efter granskningen av inkomna rapporter betala ut bidragen till riksorganisationerna, vilka i sin tur har att fördela bidragen till lokalavdelningarna i proportion till antalet bidragsberättigade sammankomster. Ungdomsrådet föreslår att bidragen betalas ut dels genom förskottsutbetalningar, dels genom slutbetalning, sedan organisationen slutredovisat sin verksamhet. Förskottsutbetalningar bör göras vid de tillfällen och enligt de regler som bestäms av tillsynsmyndigheten efter hörande av organisationerna.

Statens ungdomsråd föreslår vidare att redovisning av verksamheten avseende kalenderår bör ske en gång om året. Det bör enligt ungdomsrådet ankomma på tillsynsmyndigheten att i samråd med ungdomsorganisationerna fastställa senaste datum för uppgifternas inlämnande till myndigheten. I likhet med arbetsgruppen anser statens ungdomsråd att redovisnings- och utbetalningssystemet på sikt bör läggas upp på data-rutiner, men att det bör provas en tid innan sådana åtgärder vidtas.

I fråga om tillämpningen i särskilda fall av de föreslagna bidragsreglerna ansluter sig statens ungdomsråd till arbetsgruppens synpunkter. I motsats till arbetsgruppen anser emellertid ungdomsrådet att statligt aktivitetsstöd också bör utgå till tävlingar av typ föreningsmästerskap.

Statens ungdomsråd delar arbetsgruppens principiella uppfattning att det nu föreslagna bidraget inte skall innebära några försämringar för de bidragsberättigade organisationerna. Ungdomsrådet anser därför att tillsynsmyndigheten, i avvaktan på statsmakternas slutliga ställningstagande till frågan om stöd till verksamhet bland speciella ungdomsgrupper, skall ha möjlighet att efter särskild prövning bevilja dispens i fråga om såväl ålder som antalet deltagare vid sammankomster för fysiskt och psykiskt handikappade.

4 Anslagsberäkningar

B 43. Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet

1969/70 Utgift	5 921 000
1970/71 Anslag	6 900 000
1971/72 Förslag	7 000 000

Vid 1969 års riksdag beslutades en väsentlig förstärkning av bidragsgivningen till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet och till ungdomsledarutbildning (prop. 1969: 1 bil. 10 s. 91, SU 1969: 43, rskr 1969: 129). Vidare godkändes nya riktlinjer för det statliga stödet till ungdomsorganisationernas verksamhet. Bl.a. utformades bidraget till ungdomsledarutbildning som ett generellt bidrag till samtliga de kostnader en organisation har för sin ledarutbildningsverksamhet, vilket innebär ökad rörelsefrihet för organisationerna. Med stöd av riksdagens beslut har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelsen (1969: 129) om statsbidrag till ungdomsorganisationer (ändrad 1970: 152). Ungdomsorganisation, som Kungl. Maj:t förklarat berättigad till statsbidrag, får enligt kungörelsen statsbidrag till kostnader för central verksamhet och utbildning av ungdomsledare. Statsbidrag utgår enligt kungörelsen endast till ungdomsorganisation som har minst 3 000 medlemmar i åldern 12—25 år och som har lokalavdelning i minst 5 % av landets kommuner. Som medlem räknas därvid inte enbart i organisationens medlemsmatrikel

registrerad medlem utan även den som under ifrågavarande redovisningsår deltagit i organisationens verksamhet vid minst tio sammankomster fördelade på minst tio veckor.

Bidrag till central verksamhet utgår enligt bestämmelserna i kungörelsen i form av grundbidrag och rörligt bidrag. Grundbidraget utgör 30 000 kr. Det för rörligt bidrag tillgängliga beloppet fördelas mellan organisationerna med hänsyn till deras medlemsantal och geografiska spridning, varvid organisationerna tillgodoräknas s. k. vägningstal enligt en i kungörelsen intagen tabell. De av en organisation redovisade kostnaderna för central verksamhet skall motsvara minst vad som sammanlagt erhållits i form av grundbidrag och rörligt bidrag. Under innevarande budgetår fördelas 6,3 milj. kr. till central verksamhet inom 47 ungdomsorganisationer.

Från anslaget utgår 400 000 kr. för bidrag till kostnaderna för verksamhet inom speciella ungdomsgrupper eller till utveckling av nya verksamhetsformer. Skolöverstyrelsen fördelar dessa medel mellan de organisationer som får bidrag till central verksamhet.

Skolöverstyrelsen får i enlighet med vad som anförts i prop. 1969: 1 (bil. 10 s. 108 och 122) av anslaget disponera 200 000 kr., som skall fördelas mellan organisationer som inte erhåller bidrag enligt kungörelsen, men som bedriver en verksamhet, vilken med hänsyn till omfattning och inriktning bör erhålla statligt stöd.

Skolöverstyrelsen

I sin anslagsframställning för budgetåret 1971/72 begär överstyrelsen en ökning av anslaget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet med sammanlagt 930 000 kr.

1. Överstyrelsen föreslår, i enlighet med 1962 års ungdomsutrednings förslag, en höjning av grundbidraget till 40 000 kr. per bidragsberättigad organisation (+ 510 000 kr.).

2. Bland de organisationer som f. n. inte erhåller statsbidrag enligt kungörelsen föreslås Svenska brukshundsklubbens ungdomsverksamhet och Svenska scoutunionen erhålla sådant bidrag från nästa budgetår (+ 320 000 kr.).

3. I avvaktan på erfarenheterna av bidragsgivningen för verksamhet inom speciella ungdomsgrupper och till utveckling av nya verksamhetsformer, samt de överväganden det omorganiserade statens ungdomsråd kan väntas göra, föreslår överstyrelsen en mindre höjning av medlen för här avsedda ändamål (+ 50 000 kr.).

4. Medelsbehovet för organisationer som inte får bidrag enligt kungörelsen beräknas till 500 000 kr. I avvaktan på ytterligare erfarenheter av detta bidrag föreslår överstyrelsen en ökning till 250 000 kr. (+ 50 000 kr.).

5. Överstyrelsen anser alltså att ungdomsorganisationernas med-

lemmar i åldrarna 7—11 år bör få räknas in i det bidragsgrundande medlemsantalet. Med hänsyn till att statens ungdomsråd och barnstugeutredningen skall utreda frågor rörande den lokala ungdomsverksamheten, avvaktar emellertid överstyrelsen resultatet av detta utredningsarbete.

Statens ungdomsråds arbetsgrupp för stöd till lokal verksamhet

Det förslag om statliga bidrag till lokal verksamhet som arbetsgruppen lägger fram innebär bl. a. att organisationerna övertar huvudmannaskapet för verksamheten. Med hänsyn härtill finner arbetsgruppen det skäligt att riksorganisationerna i samband med omläggningen av stödet till den lokala verksamheten erhåller ett ökat bidrag till sin centrala verksamhet. Ett sådant bidrag föreslås beräknat till ett belopp motsvarande ca 5 000 kr. per vägningstalsenhet i den rörliga delen av bidraget till organisationernas centrala verksamhet. Detta medför ett ökat medelsbehov av 1,8 milj. kr.

Arbetsgruppen föreslår att organisationerna får medel för att bedriva experimentverksamhet bland skolelever. Särskilda medel bör därför enligt arbetsgruppens uppfattning anvisas till experimentverksamhet i organisationsregi bland skolbarn under 12 år. Bidrag föreslås utgå endast till organisationer som får bidrag till central verksamhet enligt kungörelsen (1969: 129) om statsbidrag till ungdomsorganisationer. Tillsynsmyndigheten bör pröva inkomna ansökningar om bidrag i samråd med statens ungdomsråd och 1968 års barnstugeutredning. Medelsbehovet beräknas till 1 milj. kr.

Remissyttranden

Flertalet ungdomsorganisationer påpekar i likhet med arbetsgruppen att det i samband med överflyttningen av huvudmannaskapet kommer att ställas nya krav på organisationernas administration och att detta måste kompenseras med ökat bidrag till central verksamhet.

Arbetsgruppens förslag om anvisande av särskilda medel till experimentverksamhet bland barn under 12 år får stöd i flera yttranden.

Svenska kommunförbundet anser att det föreslagna stödet till experimentverksamhet bör införas, vare sig åldersgränserna bibehålls oförändrade eller inte. Enligt kommunförbundet bör dock stödet inte begränsas till organisationer som får bidrag till central verksamhet.

Kulturrådet anser att en egentlig experimentverksamhet torde förutsätta större bidrag. Det föreslagna bidraget kunde enligt kulturrådet användas för framställning av lämpligt arbetsmaterial, pedagogiskt utvecklingsarbete m. m.

Statens ungdomsråd

Statens ungdomsråd framför arbetsgruppens förslag om ökat centralt

stöd. Genom att fältet för bidragsberättigade aktiviteter vidgas, får organisationerna större möjligheter att pröva nya former av verksamhet. Detta kommer att ställa större krav på bl. a. organisatoriska resurser. Med hänsyn härtill och till det ökade administrativa arbete organisationerna får ta på sig genom utformningen av stödet ansluter sig ungdomsrådet till arbetsgruppens förslag om ökat centralt stöd med 5 000 kr. per vägningsstalsenhet. Ungdomsrådet beräknar kostnaderna till 1,6 milj. kr.

I enlighet med arbetsgruppens förslag om ett särskilt anslag till försöksverksamhet bland barn under 12 år finner statens ungdomsråd det vara skäligen att ungdomsorganisationerna får möjlighet att ansöka om anslag för utvecklingsarbete och försöksverksamhet bland skolbarn. För detta ändamål bör de av skolöverstyrelsen disponerade medlen (400 000 kr. 1970/71) för verksamhet inom speciella ungdomsgrupper eller till utveckling av nya verksamhetsformer räknas upp till 1 milj. kr.

B 44. Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet

1969/70 Utgift	13 749 204 ¹
1970/71 Anslag	14 500 000 ¹
1971/72 Förslag	17 500 000

¹ Anslaget Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet

Statens ungdomsråds arbetsgrupp för stöd till lokal verksamhet

Arbetsgruppen framhåller vissa svårigheter när det gäller att beräkna medelsbehovet för den nya bidragsgivningen till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet. Stimulanseffekten av bidragsökningen och den radikalt ändrade bidragskonstruktionen bidrar enligt arbetsgruppen till att öka antalet sammankomster. Det förhållandet att kommunerna och föreningar som inte tillhör riksorganisationer inte längre kan få bidrag, samt en viss fördröjning i den nya konstruktionens genomslagskraft har däremot en dämpande effekt. Arbetsgruppen finner det mindre troligt att organisationer med mycket liten fritidsgruppsverksamhet omedelbart kommer att utnyttja det nya bidraget i full utsträckning. Inledningsvis kommer därför det statliga aktivitetsstödet att i första hand gå till organisationer med omfattande fritidsgruppsverksamhet.

Med en årlig ökning på 10 % beräknas antalet fritidsgrupper inom Sveriges riksidsrottsförbund uppgå till ca 123 000 budgetåret 1971/72. Detta skulle enligt arbetsgruppens beräkningar motsvara 1,6 milj. sammankomster. Arbetsgruppen utgår ifrån att idrottsorganisationerna i mindre utsträckning än övriga organisationer kommer att kunna rapportera en större del av verksamheten än som f. n. sker. För den verk-

samhet som hittills redovisats genom studieförbunden är det enligt arbetsgruppens mening rimligt att tänka sig en ökning med 50 % i förhållande till den fritidsgruppsaktivitet som redovisats budgetåret 1969/70. Detta skulle innebära att organisationerna budgetåret 1971/72 kommer att redovisa ca 500 000 sammankomster. Med ett bidrag om 10 kr. per sammankomst blir sålunda medelsbehovet för det statliga aktivitetsstödet 21 milj. kr. för nästa budgetår. Anslaget bör enligt arbetsgruppen även i fortsättningen vara ett förslagsanslag.

Statens ungdomsråd

Statens ungdomsråd anser för sin del att arbetsgruppens beräkningar är mycket osäkra. Genom att alla sammankomster med mer än fem deltagare blir bidragsberättigade, uppkommer enligt ungdomsrådet ett starkt tryck mot att anordna många små sammankomster. Det nuvarande genomsnittet på ca 17 deltagare per sammankomst i fritidsgrupp torde härigenom sjunka och antalet gruppsammankomster öka i motsvarande mån. Å andra sidan är det enligt ungdomsrådets uppfattning troligt att man inte får full effekt av reformen under det första året, då organisationerna först efter en viss övergångstid kan utnyttja det nya systemet i full utsträckning.

Mot denna bakgrund beräknar statens ungdomsråd antalet bidragsberättigade sammankomster till 1 750 000. Medelsbehovet för budgetåret 1971/72 blir därigenom 17,5 milj. kr. Ungdomsrådet anser att anslaget skall vara ett förslagsanslag. Anslagsberäkningen innebär att statens bidrag till lokal ungdomsverksamhet totalt ökar med 3 milj. kr. Rådet framhåller också att bidraget till kommunerna bortfaller och att det även härigenom inom ramen för anslaget blir ett ökat utrymme för lokalt stöd till organisationerna.

5 Föredraganden

Stödet till ungdomsorganisationerna har under de senaste åren väsentligt förstärkts i vad avser den centrala verksamheten och ledarutbildningen. På grundval av förslag från 1962 års ungdomsutredning beslutade statsmakterna år 1969 om ändrade grunder för dessa stödformer. År 1970 fick statens ungdomsråd en ny organisation och förstärkta resurser för sin verksamhet. Åtgärderna i nämnda avseenden har medfört anslagsökningar med sammanlagt ca 6 milj. kr. under de båda senaste budgetåren. Genom statsmakternas beslut år 1970 har vidare det statliga stödet till idrotten reformerats och förstärkts.

Utformningen av bidraget till fritidsgruppsverksamhet bland ungdom har under senare år inte förändrats. Fritidsgruppsstödet tillkom i mitten

av 1950-talet som ett led i åtgärderna för att motverka att den då beslutade omläggningen av alkoholpolitiken skulle leda till sociala skadeverkningar i samhället. I denna situation var det naturligt att betona den allmänt förebyggande betydelsen av organisationernas arbete. Fritidsgruppsstödet fick en utformning som skulle göra det möjligt för bl. a. ungdomsorganisationerna att intressera nya ungdomsgrupper för organiserad fritidsverksamhet. Stödet avsåg aktiviteter som var allmänna och gemensamma för ungdomsorganisationerna. Organisationernas arbete för att förverkliga sina centrala mål ställdes därmed i stor utsträckning utanför. Uttryck för statsbidragsstödet avgränsning i berörda hänseende är det i bestämmelserna intagna förbudet mot politisk och religiös propaganda liksom de av skolöverstyrelsen på grundval av de fastställda principerna meddelade tillämpningsföreskrifterna rörande bl. a. ämnen för fritidsgrupperna.

Bidraget till fritidsgrupperna har visat sig ha en betydande stimulans-effekt och antalet grupper och därmed anspråken på anslagsmedel har varje år ökat väsentligt. Samtidigt har emellertid allt starkare krav rests på en omläggning av denna bidragsgivning till en form som på ett mer allsidigt sätt skulle tillgodose behovet av stöd för det lokala ungdomsarbetet. Frågan om ändrade former för stödet har sålunda ingående behandlats såväl av 1962 års ungdomsutredning som av idrottsutredningen. I samband med omorganisationen av statens ungdomsråd fick rådet i uppdrag att göra en samlad genomgång av erfarenheter och föreliggande utredningsmaterial rörande fritidsgruppsstödet. På ungdomsrådets uppdrag har en särskild arbetsgrupp för rådet lagt fram ett betänkande rörande det statliga stödet till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet. Efter remissbehandling har statens ungdomsråd till Kungl. Maj:t avgett ett sammanfattande förslag i huvudsaklig överensstämmelse med det resultat som arbetsgruppen redovisat. Eftersom förslaget om nya former för bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet genomgående har fått ett positivt mottagande av remissinstanserna, anser jag att ett lämpligt underlag för beslut i frågan nu föreligger.

Av de gjorda utredningarna framgår att olika invändningar kan riktas mot den nuvarande formen för stöd till organisationernas lokala verksamhet. Den viktigaste av dessa torde vara att stödet varit inriktat på en viss sektor av organisationernas samlade verksamhet. I första hand har hobbybetonade, idrottsliga eller allmänt sysselsättningsfrämjande aktiviteter gynnats av bidragssystemet. För vissa organisationer har dessa aktiviteter nära sammanfallit med den allmänna inriktningen av resp. organisations verksamhet. Andra ungdomsorganisationer har emellertid inte kunnat utnyttja fritidsgruppsstödet för den verksamhet som från organisationens synpunkt varit mest angelägen. Organisationerna har i dessa fall inte haft tillräcklig frihet i valet av metoder för sin verksamhet, om de önskat komma i åtnjutande av bidraget. Denna svårighet torde ha

varit särskilt påtaglig för bl. a. de politiska och religiösa ungdomsorganisationernas del.

Ett annat ofta kritiserat förhållande har varit att reglerna för fritidsgruppsstödet vållat administrativa svårigheter. Ungdomsledarna har fått ägna förhållandevis stor uppmärksamhet åt att organisera och rapportera verksamheten enligt bestämmelserna för bidraget. Organisationernas olika struktur har ofta varit avgörande för hur dessa arbetsuppgifter kunnat klaras av.

En metod att komma till rätta med i varje fall en del av de nämnda olägenheterna kunde vara att i olika avseenden förenkla bidragsreglerna för fritidsgruppsstödet men likväl i princip bibehålla nuvarande stödformer. 1962 års ungdomsutredning var inne på denna linje i sitt förslag rörande fritidsgruppsstödet. Det utredningsarbete som nu utförts av statens ungdomsråd har emellertid gett vid handen att en sådan partiell reform inte kan lösa de föreliggande problemen.

Principerna för statens stöd till ungdomsorganisationernas arbete har ingående behandlats i 1969 års statsverksproposition i samband med förslaget om ändrade grunder för stöd till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet och till ungdomsledarutbildning (prop. 1969: 1 bil. 10 s. 91, SU 1969: 43, rskr 1969: 129). Statens ungdomsråd har knutit an till den målsättningsdiskussion som då fördes och framhållit bl. a. att ungdomsorganisationerna har till uppgift att ge de unga möjligheter att medverka i samhällets utformning. Ungdomens föreningsliv ger träning i demokratiska arbetsformer. Föreningsarbetet skapar dessutom kontakter mellan människor och främjar medlemmarnas förståelse för olikheter i etiska, religiösa, kulturella och politiska frågor. Ungdomsrådet betonar ungdomsorganisationernas värde för de ungas personliga utveckling och samhällsengagemang samt möjligheter att därigenom också förbygga social missanpassning.

Statens ungdomsråd anser mot bakgrund härav att det framtida stödet till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet bör vara ett stöd till denna verksamhet i dess helhet och inte ett stöd till viss del av verksamheten eller till speciella former av verksamhet.

I enlighet med detta ställningstagande har statens ungdomsråd lagt fram förslag om ett bidragssystem som innebär att *det nuvarande fritidsgruppsstödet ersätts med ett aktivitetsstöd* som kan utgå till alla former av mötes- och gruppverksamhet inom organisationerna. Alla *sammankomster* i ungdomsorganisationernas regi föreslås i princip bli berättigade till bidrag.

Den av statens ungdomsråd föreslagna omläggningen är principiellt sett av väsentlig betydelse. Hittillsvarande stöd till lokal verksamhet karakteriseras av att statsmakterna velat stimulera en viss typ av aktivitet, fritidsgrupperna, som främst bedrivits av idrottsrörelsen och ung-

domsorganisationerna, men stödets utformning har inneburit att även kommunerna kunnat bedriva fritidsgruppsverksamhet. Huvudmän för det s. k. fritidsgruppsbidraget har varit de erkända studieförbunden, Sveriges riksidrottsförbund och kommunerna.

Förslaget innebär att man frångår metoden att ge stöd till preciserade aktiviteter och i stället inriktar sig på att stärka organisationernas allmänna verksamhet på det lokala planet. I konsekvens därmed kan inte kommunerna längre stå som bidragsmottagare och inte heller kan förbudet mot vissa former av politisk och religiös verksamhet bibehållas.

Kostnaderna för att på det lokala planet bereda barn och ungdom goda fritidsmöjligheter bestrids i första hand av kommunerna. Bl. a. anslår kommunerna betydande belopp till idrotts- och ungdomsorganisationernas verksamhet. Med hänsyn till behovet att undvika splittring av samhällets insatser och till att en lokal myndighet bör ha de bästa förutsättningarna att bedöma resursbehovet skulle i och för sig skäl finnas för enbart en kommunal bidragsgivning till organisationernas lokala ungdomsverksamhet. Andra skäl talar emellertid för att både stat och kommun ger ekonomiskt stöd till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet. Ett statligt bidrag kan utgå efter enhetliga grunder i landets olika delar. Genom att resp. organisations centrala ledning får ansvar för det utgående bidraget till lokal verksamhet ökar möjligheterna till sammanhållning inom organisationen, vars utvecklingsmöjligheter därigenom förbättras. Den samhälleliga tillsynen av bidragsgivningen på lokal nivå får förutsättas ske genom i första hand de kommunala myndigheter som har ansvar för den kommunala bidragsgivningen.

De av statens ungdomsråd hörda remissinstanserna har genomgående ställt sig positiva till den föreslagna lösningen. I vissa remissvar behandlas behovet av att man ägnar uppmärksamhet åt de problem som kan uppkomma vid tillämpningen av reglerna för ett bidragssystem med så allmän inriktning som föreslagits. För egen del ansluter jag mig i princip till det av statens ungdomsråd framlagda förslaget rörande omläggning av fritidsgruppsstödet till ett allmänt statligt aktivitetsstöd till lokal ungdomsverksamhet. Med hänsyn till att några erfarenheter ännu inte föreligger av en bidragsgivning med utgångspunkt i antalet sammankomster anser jag det emellertid erforderligt att den föreslagna tekniska utformningen av bidragsgivningen något ändras på i det följande närmare angivet sätt.

Statens ungdomsråds förslag innebär bl. a. att nuvarande sätt att fördela stödet till lokal ungdomsverksamhet läggs om. U n d o m s o r g a n i s a t i o n e r n a s a n s v a r f ö r b i d r a g s a n v ä n d n i n g e n skulle inte som hittills ligga bara på det lokala planet utan även avse den centrala fördelningen av stödet. Organisationerna skulle bli huvudmän för bidraget till den lokala verksamheten, vilket innebär att deras cen-

trala instans skall samla in uppgifter om den bidragsberättigade verksamheten, betala ut bidrag till de lokala enheterna och över huvud taget ha ansvar för att bidragsgivningen sker enligt gällande grunder. Huvudmän för bidragsgivningen i denna mening kan dels de organisationer bli som erhåller stöd till sin centrala verksamhet enligt kungörelsen (1969: 129) om statsbidrag till ungdomsorganisationer, dock med undantag av de organisationer som är samarbetsorgan för andra organisationer, dels Sveriges riksidrottsförbund och de organisationer i övrigt med organisationsstöd under nionde huvudtiteln som hittills erhållit stöd till fritidsgruppsverksamhet. Ungdomsrådet framhåller i detta sammanhang att frågan om huvudmannaskapet bör kunna lösas på annat sätt än genom den egna organisationen, t. ex. genom samma form av samarbete som nu finns med studieförbunden.

Förslaget innebär också att kommunerna inte längre skall erhålla statligt bidrag till fritidsverksamhet. Svenska kommunförbundet har inte funnit anledning att motsätta sig förslaget att kommunerna i fortsättningen skall undantas från bidrag.

För egen del finner jag det framlagda förslaget om huvudmannaskapet för verksamheten i huvudsak väl avvägt. Jag anser det emellertid inte lämpligt att i detta sammanhang slutgiltigt fixera hur det centrala ansvaret skall utformas på organisationssidan. De ungdomsorganisationer som så önskar bör emellertid bli ansvariga för bidragsgivningen på det sätt som statens ungdomsråd föreslagit. Som ungdomsrådet framhållit bör även andra lösningar av denna huvudmannaskapsfråga kunna tänkas. Det är därför enligt min mening erforderligt att tillsynsmyndigheten för varje särskild organisation fastställer hur bidraget skall utbetalas och redovisas m. m. Garantier bör skapas för att bidragen i sin helhet kommer den lokala verksamheten till del. De redovisade grunderna för organisationernas ökade ansvar leder till att varje organisation nära följer den egna lokala verksamheten, införskaffar för bidragsgivningen erforderligt redovisningsmaterial samt bearbetar detta material med hänsyn såväl till bidragsgivningen som till behovet av central planering för organisationen som helhet. Om ungdomsorganisationernas reguljära rapportering av den egna lokala verksamheten samordnas med den redovisning som föranleds av bidragsgivningen, torde någon större ökning av det administrativa arbetet inom organisationerna inte behöva uppstå genom det nya bidragssystemet. Som helhet torde detta arbete minska genom att det nya bidraget blir enklare än fritidsgruppsbidraget.

I likhet med statens ungdomsråd utgår jag från att det i detta sammanhang inte är en i första hand statlig angelägenhet att stödja ungdomsverksamhet i lokala mer eller mindre tillfälliga gruppbildningar utanför i det föregående angivna organisationer. Samtidigt är det emellertid klart att den lokala verksamheten hos statsunderstödda organisationer kommer att ta olika former och i många fall avse ungdomar som

inte är medlemmar i den organisation som bedriver en viss verksamhet. Som en konsekvens av denna frihet bör det vara möjligt för fristående grupper eller ungdomsföreningar utanför de statsunderstödda organisationerna att genom samarbete med dessa erhålla statsbidrag till den bedrivna verksamheten. Därutöver anser jag emellertid att man bör uppmärksamma behovet av lokalt stöd till sådana organisationer som visserligen inte förklarats berättigade till statsbidrag enligt den förut nämnda kungörelsen men som av medel som står till skolöverstyrelsens förfogande tilldelas visst stöd för sin centrala verksamhet. Det bör ankomma på skolöverstyrelsen att pröva i vilken utsträckning dessa organisationer bör tilldelas bidrag till lokal verksamhet.

Den dominerande delen av det nuvarande fritidsgruppsstödet utgår till den verksamhet som är knuten till Sveriges riksidsrottsförbund. Idrottsutredningen föreslog i sitt betänkande Idrott åt alla att idrottens del av fritidsgruppsstödet skulle sammanföras med övrigt idrottsstöd. En omläggning av bidragsgivningens utformning förutsattes inom ramen för ett för varje år fixerat belopp, vilket med utgångspunkt i det budgetåret 1969/70 beräknade beloppet för varje år borde räknas upp med 10 %. I propositionen angående stöd till idrotten (prop. 1970: 79) togs denna del av utredningens förslag inte upp till avgörande med hänsyn till att statens ungdomsråd fått i uppdrag att utreda frågan om fritidsgruppsstödet utformning.

Ungdomsrådet har i sin utredning föreslagit att hela det lokala stödet skall hållas samman i ett enhetligt bidragssystem, vilket således innebär att den genom riksidsrottsförbundet rapporterade verksamheten skall erhålla stöd enligt samma grunder som annan ungdomsverksamhet och att bidragsgivningen skall utgå från ett gemensamt anslag under åttonde huvudtiteln.

Sveriges riksidsrottsförbund har inte gjort några invändningar mot detta förslag. Däremot har bl. a. ABF förordat att stödet till idrottsrörelsen bör utgå från ett särskilt anslag.

Statens ungdomsråd har inriktat sig på att finna former för den nya bidragsgivningen som skulle göra det möjligt för organisationerna att utnyttja det statliga stödet till större delar av den lokala verksamheten än som varit möjligt enligt reglerna för fritidsgruppsstödet. Med hänsyn till den på idrottsidan redan väl utbyggda verksamheten utgår jag — i likhet med såväl idrottsutredningen som statens ungdomsråd — från att omfattningen av den enligt de nya reglerna statsunderstödda lokala verksamheten inom idrottsrörelsen skall öka i ungefär hittillsvarande takt. Stödet till övriga organisationer, som endast i begränsad utsträckning kunnat utnyttja fritidsgruppsstödet, beräknas däremot komma att växa betydligt snabbare.

Jag anser att den här avsedda bidragsgivningen bör beräknas under ett och samma anslag under åttonde huvudtiteln. Av skäl som jag åter-

kommer till i det följande bör det totala anslaget föras upp som ett reservationsanslag. Eftersom medelstillgången således blir fixerad på förhand och idrottsrörelsen å ena sidan och övriga organisationer å andra sidan har intresse av att på förhand veta hur bidragsresurserna kommer att fördelas i stort, anser jag att medel för de båda grupperna av organisationer inom anslagets ram bör fördelas på två poster.

Den närmare utformningen av det nya bidragssystemet bygger på att ett belopp av 10 kr. skall utgå i bidrag för varje sammankomst.

Begreppet sammankomst har av statens ungdomsråd definierats som en planerad aktivitet som anordnas av ungdomsorganisation och som har minst fem deltagare i åldern 12—25 år. Sammankomsten skall pågå minst en timme. Dessutom anger ungdomsrådet som framgår av det föregående vissa ytterligare regler för precisering av begreppet sammankomst.

Som framgår av den angivna definitionen kommer bidragsgivningen liksom hittills att avse åldersgrupperna 12—25 år. Flera remissinstanser har begärt att *åldersgränsen* skulle sänkas. Jag är medveten om att flera organisationer utför ett betydelsefullt arbete bland barn under 12 år. Över huvud taget kan förkomsten av åldersgränser diskuteras. Önskemålet att integrera olika åldersgruppers samvaro under fritid utanför hemmet skulle kunna anföras som skäl för helt andra grunder för stöd till organiserad fritidsverksamhet än de här behandlade. När det gäller verksamhet i åldersgrupper under 12 år är kraven på ledning och organisation delvis av annat slag än i högre åldersgrupper. Andra faktorer som kommer in i bilden är bl. a. hemmens och skolans roll för yngre åldersgrupper liksom behov av barntillsyn under föräldrarnas förvärvsarbete. De härmed sammanhängande frågorna utreds f. n. av 1968 års barnstugeutredning. I likhet med statens ungdomsråd anser jag att resultatet av denna utrednings arbete bör avvaktas, innan de här avsedda bidragsfrågorna för verksamhet bland åldersgrupperna under 12 år tas upp till avgörande. Jag vill också erinra om att särskilt stöd för bl. a. ungdomsorganisationernas försöksverksamhet bland barn f. n. kan utgå — efter beslut av skolöverstyrelsen — från anslaget Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet. Vidare finns möjlighet för organisationerna att ur allmänna arvsfonden erhålla stöd till särskilda försöksprojekt för barnverksamhet.

Den av statens ungdomsråd föreslagna definitionen av *begreppet sammankomst* syftar till att alla av en organisation genomförda aktiviteter som har minst fem deltagare och som uppfyller vissa krav på verksamhetens inriktning skall bli berättigade till bidrag. Denna mycket allmänna beskrivning är föranledd av önskemålet att ge organisationerna största möjliga frihet i fråga om verksamhetens inriktning. Meningen

är att varje organisation i första hand skall kunna ta hänsyn till sina egna mål för verksamheten. Med all sannolikhet kommer likväl en mycket stor del av den verksamhet som inordnats i de hittillsvarande fritidsgrupperna att fortsätta och kunna räknas in i det föreslagna nya bidragsunderlaget. Därjämte tillkommer vid beräkningen av antalet sammankomster förenings- och gruppmöten som hittills inte kunnat inordnas i fritidsgruppsystemet.

Förslaget att beräkna bidraget med hänsyn till antalet sammankomster har genomgående tillstyrkts. Jag kan för min del ansluta mig till att begreppet sammankomst blir en av utgångspunkterna för bidragsgivningen. Det finns anledning att vänta sig att ett stöd i denna form skall bli en väsentlig stimulans i organisationernas lokala verksamhet.

Med hänsyn till vid remissbehandlingen gjorda påpekanden bedömer jag det som sannolikt att det i varje fall i ett inledningsskede kommer att föreligga betydande svårigheter att uppnå en enhetlig praxis vid beräkningen av antalet sammankomster. Därmed uppstår risk för att fördelningen mellan olika organisationer kan uppfattas som oenhetlig och orättvis. Härtil kommer att beräkningen av de olika bidragen kan komma att påverkas av att den totala anslagssumman — som jag angivit i det föregående — bör fastställas till ett fixerat belopp. I enlighet med den av statens ungdomsråd gjorda anslagsberäkningen kommer totalt 1 750 000 sammankomster att kunna ges ett bidrag av 10 kr. Skulle krav ställas på bidrag till ett större antal sammankomster måste någon form av reducering ske.

Med hänsyn till såväl kravet på en rättvis fördelning av bidraget mellan organisationerna som behovet att anpassa bidragsgivningen till en given anslagssumma anser jag det erforderligt att föreslå en viss modifiering av det föreslagna bidragssystemet.

Som jag framhållit i det föregående bör det för idrottsrörelsen resp. det för övriga organisationer avsedda medelsbehovet beräknas var för sig. Därutöver bör genom tillsynsmyndighetens medverkan en förhandsberäkning ske av medlens fördelning på olika organisationer. För de organisationer som godkänts för erhållande av centralt stöd under åttonde huvudtiteln bör en sådan beräkning lämpligen kunna ske med ledning av medlemsantalet enligt definitionen i kungörelsen om statsbidrag till ungdomsorganisationer. Som medlem räknas i detta sammanhang inte bara den som registrerats som medlem i en organisation utan därutöver även den som i viss utsträckning deltagit i organisationens sammankomster närmast föregående verksamhetsår. För de organisationer som har bidragsgivningen knuten till riksidsrottsförbundet bör den avsedda planeringen under nästa budgetår kunna ske med ledning av den budgetåret innan genomförda fritidsgruppsaktiviteten.

Med ledning av antalet medlemmar resp. antalet fritidsgrupper för idrottsrörelsen bör för varje organisation fastställas ett totalt belopp med

vilket bidrag maximalt kan utgå. En del av bidraget bör kunna utgå i förskott. För att det förhandsberäknade beloppet också skall utgå i slutligt bidrag måste efter verksamhetsåret ingiven redovisning utvisa att antalet genomförda godkända sammankomster är tillräckligt stort. I den mån en organisation inte genomfört tillräckligt många sammankomster för att kunna ta i anspråk det preliminärt beräknade beloppet bör det därigenom inbesparade beloppet tillgodoföras anslaget för fördelning mellan organisationerna påföljande år.

Den här redovisade metoden för bidragsfördelningen innebär att denna kommer att styras främst av medlemsantalet i vad avser fördelningen *mellan* organisationerna. *Inom* varje organisation bör däremot fördelningen vara direkt beroende av antalet anordnade sammankomster.

Statens ungdomsråd har föreslagit att bidraget per sammankomst skall utgå med 10 kr. Jag ansluter mig till att nämnda belopp blir norm för bidragsgivningen. Med de principer för bidragsgivningen som jag redovisat i det föregående kan emellertid, om antalet sammankomster inom en organisation blir mycket stort, en viss reducering av det till olika lokalavdelningar utgående beloppet bli erforderlig med hänsyn till det för organisationen totalt tillgängliga beloppet.

Jag ansluter mig till vad statens ungdomsråd och arbetsgruppen föreslagit rörande en viss ändring av *medlemsdefinitionen* vid beräkning av statsbidrag till ungdomsorganisationerna.

Jag ansluter mig i huvudsak till vad statens ungdomsråd anfört rörande definition och avgränsning av sammankomstbegreppet liksom rörande redovisning och kontroll. Jag vill i detta sammanhang emellertid framhålla att jag finner det angeläget att begreppet sammankomst vid tillämpningen av bidragssystemet ges en för olika organisationer någorlunda enhetlig innebörd. Vissa allmänna kvalitativa krav bör därvid uppställas. Jag anser det således väsentligt att den statsbidragsberättigade verksamheten blir planmässigt upplagd för en inte alltför kort tidsperiod. En anknytning bör härvid kunna ske till den för föreningslivet reguljära planeringen inom lokalavdelningarna. Vidare bör eftersträvas att möjligheterna att erhålla bidrag till små sammankomster med ned till fem deltagare inte leder till att deltagarantalet i de bidragsberättigade sammankomsterna blir lägre än vad som är fallet i motsvarande verksamhet under nuvarande förhållanden. Slutligen anser jag det erforderligt att på grundval av bl. a. de förslag som framförts av statens ungdomsråd en närmare precisering sker av verksamhetens inriktning och avgränsning vid de statsbidragsberättigade sammankomsterna.

Skolöverstyrelsen bör bli tillsynsmyndighet för bidraget. Vidare har statens ungdomsråd till uppgift att följa frågor av detta slag. Eftersom bidragssystemet till den lokala verksamheten i så hög grad kommer att ändras, är det angeläget att skolöverstyrelsen i samråd med statens ungdomsråd och i kontakt med ungdomsorganisationerna noga bevakar de

erfarenheter som görs och verkar för en smidig tillämpning av bidragsreglerna.

Vid sin beräkning av medelsbehovet har statens ungdomsråd och arbetsgruppen utgått från det nuvarande medelsbehovet för bidrag till fritidsgrupper. Svårigheterna att med utgångspunkt i kostnaderna för fritidsgruppsstödet beräkna behovet av medel för bidrag till alla sammankomster med den av rådet föreslagna definitionen är mycket stora. Detta sammanhänger dels med att den aktivitet som innefattas i de nuvarande fritidsgrupperna kommer att redovisas i nya former, dels med att olika andra aktiviteter i organisationerna nu kan tas med vid bidragsberäkningen. Att genom förhandsundersökningar skaffa utgångspunkter för bedömningen av antalet statsbidragsberättigade sammankomster har inte varit möjligt.

Med hänsyn härtill har endast rent överslagsmässiga kostnadsberäkningar kunnat göras. Med andra antaganden än dem som gjorts av rådet skulle avsevärt större kostnader kunna förutses. Med hänsyn till osäkerheten i de beräkningar som kan göras anser jag det nödvändigt att på förhand ange en bestämd ram för medelstilldelningen för *bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet*. Anslaget bör således föras upp som reservationsanslag i stället för som förslagsanslag. Med utgångspunkt i den beräkning som gjorts av statens ungdomsråd förordar jag en resursökning av 3 milj. kr. Anslaget för ändamålet bör således föras upp med 17,5 milj. kr.

Med utgångspunkt i de av idrottsutredningen och statens ungdomsråd gjorda beräkningarna om en årlig tioprocentig ökning av fritidsgruppsverksamheten inom riksidrottsförbundet och vissa andra organisationer med organisationsstöd under nionde huvudtiteln beräknar jag att dessa nästa budgetår skall ta i anspråk ett belopp av 13 milj. kr. För de organisationer som erhåller centralt stöd under åttonde huvudtiteln beräknar jag medelsbehovet till 4,5 milj. kr.

Statens ungdomsråd har föreslagit att *bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet* skall höjas med hänsyn till behovet att öka organisationernas resurser för dels utvecklingsarbete, materialframställning och ökat administrativt arbete, dels försöksverksamheten och utvecklingsarbetet bland åldersgrupperna under 12 år. Vid avvägningen mellan olika utgiftsändamål har jag emellertid inte funnit det möjligt att utöver den anslagsökning som förordats för det lokala stödet föreslå en ökning av medelstilldelningen i den begärda omfattningen. Anslaget bör ökas med 100 000 kr. till 7 milj. kr. Jag vill erinra om att häri beräknats ett belopp av 400 000 kr. för särskilda bidrag enligt skolöverstyrelsens prövning för bl. a. verksamhet inom speciella ungdomsgrupper, däribland främst åldersgrupperna under 12 år.

Jag är inte beredd att tillstyrka skolöverstyrelsens förslag om bidrag till den centrala verksamheten för ytterligare två ungdomsorganisationer.

6 Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1) godkänna de av mig förordade riktlinjerna för statligt stöd till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet,

2) till *Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet* för budgetåret 1971/72 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 17 500 000 kr., varav 13 000 000 kr. till idrottsorganisationernas lokala verksamhet och 4 500 000 kr. till övriga organisationers verksamhet.

3) till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet* för budgetåret 1971/72 under åttonde huvudtiteln anvisa ett anslag av 7 000 000 kr.

Med bifall av vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

Innehåll

1 Inledning	2
2 Bakgrund	4
2.1 Nuvarande statsbidrag till ungdomens fritidsverksamhet	4
2.2 1962 års ungdomsutredning	5
2.3 Idrottsutredningen	6
3 Förslag om bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet	7
3.1 Statens ungdomsråds arbetsgrupp för stöd till lokal verksamhet	7
3.2 Remissyttranden	15
3.3 Statens ungdomsråd	22
4 Anslagsberäkningar	25
5 Föredraganden	29
6 Hemställan	39